

7.2. 20/3-60

Rovaniemen Ala-Korkalon Niskalan (Niskanperä 1) suuren
kivikautisen asuipaikan tutkimukset kesällä 1959.

1	Yleistä
2	I eräkausialue
3	II eräkausialue
4	III eräkausialue
5	IV eräkausialue
6	V eräkausialue
7	VI eräkausialue
8	VII eräkausialue
9	VIII eräkausialue
10	IX eräkausialue
11	X eräkausialue
12	XI eräkausialue
13	XII eräkausialue
14	XIII eräkausialue
15	XIV eräkausialue
16	XV eräkausialue
17	XVI eräkausialue
18	XVII eräkausialue
19	XVIII eräkausialue
20	XIX eräkausialue
21	XX eräkausialue
22	XXI eräkausialue
23	XXII eräkausialue
24	XXIII eräkausialue
25	XXIV eräkausialue
26	XXV eräkausialue
27	XXVI eräkausialue
28	XXVII eräkausialue
29	XXVIII eräkausialue
30	XXIX eräkausialue
31	XXX eräkausialue

Sisällysluettelo

Yleistä	1
Kasvillisuus	1
Koeojien ja kaivausalueitten luettelo	2
Vaakitukset	2
Kaivausten suorituksessa tehdyt havainnot	2
koeojat	2
kaivausalue I	3
kaivausalue II	4
kaivausalue IV	4
kaivausalue III	6
Kiinteät jäännökset	6
Löydökset	7
Piilevämaanäytteet ja koekuopat	9
maanäytteet	9
koekuoppien maaperä	11
Erilliset koekaivausalueet	11
Niskanperä 1a	11
Niskanperä 1b	12
Inventoitujen asuinpaikkain tarkastuksia	12
Lopuksi	13
Yksityisiltä löytäjiltä saadut esineet	14
tunnetuilta asuinpaikoilta saadut	14
uusilta " "	14

Pitäjä: Rovaniemi
Kylä: Ala-Korkalo
Tila: Niskala RN^o 32
Om.(kaivetun kohdan): Lenne Niska
Os.: Niskanperä Rovaniemi

KM 14699:1-3002

Karttaliitteet: 1-38
Valokuvat f.23431, 1.
23432-23435, f.23436-55

Rovaniemen Muurolan, Kemijoessa olevan, Valajaskosken voimalaitoksen säännöstelypadon valmistuttua nostetaan joen vesi sen yläpuolella 11-0 m, 74 m korkeudelle merenpinnasta. Vettymisraja nousee 75.20 m:iin.

Ala-Korkalon Niskanperässä oli maisteri A.Erä-Esko inventoidessaan todennut ja nimennyt lukuisia kivikautisia asuinpaikkoja: Niskanperä 1-12.(Ks. Erä-Eskon inventoimiskertomusta Rovaniemeltä top.ark:ssa).

Monet asuinpaikat tulevat ainakin alaosiltaan jäämään padotusaltaaseen. Sitä paitsi Kemijoki Oy:n työmaat ja maansiirtotyöt antoivat aiheen uhattujen kohtien tutkimiseen. Tämän Muinaistieteelliseltä toimikunnalta saamani tehtävän suoritin Kemijoki Oy:n rahoittamana ajalla 16. 6.-20. 8.1959. Kartanpiirtäjänä toimi ylioppilas Pekka Sarvas.

Maisteri Erä-Eskon osoittamasta paikasta aloitettiin kaivaustyöt Niskanperä 1:ssä. Tätä Niskalan talon koillispuolella, Valajaskosken niskasta länteen työntyvään lahdekkeeseen laskeutuvaa peltorinnettä, oli edesmennyt maisteri Jorma Leppäaho erinomaisella menestyksellä tutkinut jo 1930-luvulla (liite 1-2, kuvat 1-2,5-8; ks. J.Leppähön kaiv.kert. top.ark:ssa).

Kasvillisuus

Pääosa kaivausalueesta oli heinää kasvavaa peltoa, jonka pohjois-laidalla matalan kiviaidan seassa kasvoi istutettuja puita: koivuja, pihlajia ja jokunen kuusi. Pintakasveina oli kiviaidalla: maitohorsma, metsäkurjenpolvi, peltokorte, mesimarja, lillukka, oravanmarja, viinimarja, niittyleinikki, ruohokanukka, siankärsämö, metsätähti, kultapiisku, voikukka, mustikka; pellolla taas kasvoi: piharatamo, rönssyleinikki, kurjenpolvi, siankärsämö, voikukka, kullero, niittyleinikki ja puna-ailakki.

Koeojat ja kaivausalueet (luettelo)

Leppäahon piirtämän yleiskartan mukaan ei hänen kaivausalueettaan saatu enää täsmälleen sijoitetuksi maastoon. Vain aikoinaan kaivausmiehinä toimineitten opastuksella voitiin kaivausalue suunnilleen paikallistaa. Tämä epävarmuus aiheutti sen, että välttääksemme tutkimattomien maasuikaleitten jäämistä kaivausalueitten väliin, jouduimme kaivamaan Leppäahon tutkimalla alueellakin. Tämä selvisi kuitenkin vasta työn loppuvaiheissa.

Tutkimustyö aloitettiin kaivamalla (liite 2) Leppäahon oletetun kaivausalueen länsipuolelle metrin levyinen koeoja CI:1-18 alhaalta uudelta voimalaitostyömaatieltä ylös pellolle. Ojasta saatiin leikkaus A-B.

Tämän suuntaisena kaivettiin toinen koeoja XCVII:6-10 eli C-D läpi pihlajapensaikon ja sortuneen kiviaidan. Samoin tehtiin kolmas koeoja XCII:11-17 eli leikkaus E-F vielä lännemmäksi koivujen ja kuusien lomitse ja kiviaidan läpi aina pellon reunan jyrkähkөөön pikku "palteeseen" saakka.

Itärinteeseen läheltä Niskalan asuinrakennusta kaivettiin alaspäin koeoja XI:1-10 eli G-H.

Niskalasta Rovaniemelle vievän vanhan kylätien itäpuolelle pellon reunaan kaivettiin koeoja XXI:1-25, eli leikkaus I-J.

Edelleen Leppäahon kaivausalueen eteläpuolelle kaivettiin koeoja CVII:8-13 eli M-N.

Varsinainen kaivaus suoritettiin neljänä omana alueenaan: I ruudut XCVI:12-11, II XCVII-C:12-9, III ruudut CI-CIII:12-9, johon liittyvät ruudut CIV-CVI:12 sekä IV XCVII-C:8-7.

Erillisinä kaivettiin ojat Niskanperä la:ssa ja Niskanperä lb:ssä.
Kaikkiaan kaivettiin m. 310 m²

Vaakitukset

Vaakituksen kiintopisteinä käytettiin Valajaskosken niskassa joen länsitörmällä olevaan isoon kiveen maalattua Kemijoki Oy:n rakennuskorkeustasoa, jonka korkeus on +71.287 m. Kaivausalueen kiintopisteen I (pellon länsilaidassa vanhan kylätien vieressä olevan maakiven huippu, jossa hakattu rengas) korkeudeksi saatiin +76.16 m. Apukiintopisteitten (maakiviä) korkeudet: Kp 2= +73.62, Kp 3= +78.26 ja Kp 4= +79.88 m. (liite 2). Kiintopisteinä käytetyn piste 1:n punnitysluku= 0.58.

Kaivausten suoritus ja tehdyt havainnot ojittain ja kaivausalueittain

Kaikki koeojat kaivettiin lapioilla ja niistä piirrettiin vain seinämäprofiilit, ei pintakarttaa.

Koeojaa kaivettaessa ruuduissa CI:1-18 maa oli sateen johdosta kokkareista, eikä leikkausprofiilia A-B piirrettäessä kulttuurikerrosta erotettu väriltään ruokamullasta (liite 3b). Ojan kummankin puolin jatkettiin linjaa A-B piirtämällä pintaprofiili ylhäältä mäestä aina joen vesirajaan saakka (liite 3a). Joen vedenpinta oli tänä vuonna jatkuvan kuivuuden ja ruoppaustöiden johdosta ennätysmäisen alhaalla. Mainittakoon, että keväällä, jolloin tulva oli tavallista voimakkaampi ja äkillisempi, mitattiin suurimmaksi vedenkorkeudeksi Niskanperän ruoppaustyömaalla n. 72.50 m.

Koeojan alimmissa ruuduissa, CI:1-2 tuli heti ruohoturpeen alta vastaan kova mukulakivikko ja savi. Vesi nousi myös pian pintaan tehden enemmän kaivamisen mahdolliseksi. Ruuduissa CI:5-8 oli ruokamullan alla käsitellyn näköistä hiekkaa. Ruudussa CI:11 oli ilmeisesti tulisijan jätteinä palaneita kiviä, hiiltä ja nokea.

Seuraavaa kahta ojaa oli vaikea kaivaa puiden ja kivien vuoksi 1 m:n määräleveyteensä, minkä vuoksi tyydyttiin paikoitellen kapeampaan uraan. Koeojassa XCVII:6-10 oli vahva kulttuurikerros (liite 4a). Ojassa XCII:11-17 (liite 5) edelleenkin runsaasti löydöksiä.

Koeoja XI:1-10 (liite 3c) kaivettiin vain puolittain, sillä ylhäällä oli kovaa kivikkoa ja raakaa maata, alhaalla taas hiiltynyttä, aikanaan täyttemäiseksi ajettua suorakkaa. Syvällä tämän alla oli ruskeaa raakaa kivistä soraa ja pohjavettä.

Koeojan XXI:1-25 (liite 3d, kuvat 4,10) länsiseinään kaivettiin kolme 1x½ m suuruista uloketta: XX:13, XX:14 ja XX:15. Ojasta otettiin myös piilevämaanäytteitä viidestä kohtaa (ks. edempänä s.9).

Koeojassa CVII:8-13 (liite 4b) oli alaosa ilmeisestikin varhemmin kaivetulla alueella, koska vahvankon ruokamullan alla oli tasavärinen hiekka. Ylempänä ruokamulta oheni ja loppui miltei kokonaan, sekä kivikko tiheni muuttuakseen peltokivistä kasatuksi matalahkoksi kiviaineksi. Ylin ruutu CVII:13 oli taas pellolla.

Kaivausalue I

Alueen 2 ruutua (liitteet 6-7) kaivettiin niin, että vain selvät likamaan jäljet ja kiveykset kartoitettiin. Miltei kivettömän ruokamullan alta tuli jatkuva kivikko ja hiililäiskiä, punamaata sekä palaneita kiviä. Selvää liettä näistä jäljistä ei hahmottunut. Kyseessä lienee ollut hajanaista tulisijan pohjaa. Puhdas pohjamaa oli vihertävää hiesua muutamine luontaisine kivineen.

Kaivausalue II

Tämä alue (liitteet 6,8-15,38a-38b; kuvat 3,9,11-12) kaivettiin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa ruuduittain, ensin turve ja sitten ohuin kerroksin pikkulapioilla kaaputtaen miltei kivetön ruokamulta, jossa oli runsaasti kvartseja. Nämä pintamaan löydöt merkittiin saaduiksi 1. kerroksesta.

Samaan tapaan jatkettiin kaivausta ruokamullan alaisessa 2.kerroksesta, josta paljastui tiheä pääasiassa luonnon kivikko. Joskus oli siellä täällä palaneita kiviä ja nokiläiskiä, joista useat ilmeisesti myöhempiä, sillä tältäkin syvyydeltä tuli aluksi vielä historiallisia löytöjä. Likamaalaikkuja ja isompia kiviä piirrettiin tasoiittain karttaan. Vähäisempiä kiviä poistettiin ennen kartoitusta. Kaivaus oli suoritettava ohuin kerroksin, jotta kivet olisi saatu pysymään paikoillaan. Kukin ruutu vaakittiin jokaisessa kaivaustasossa ja luvut merkittiin vaakituskarttaan. Pohjakivet olivat raassa harmaassa hiedassa tai ruskeassa sorassa. Ehjiä kivettyjä tulisijoja ei täältäkään löytynyt. Maaperää valokuvattiin kuitenkin näytteeksi parista yhtenäisemmästä kivisestä kohdasta (kuvat 13-16). Kyseessä oli taas todennäköisesti tulisijan jätteet. Kaivausta häirtasivat jonkin verran rivissä XCVII-C:9 pihlajien juuret ja ruudussa IC:9 lisäksi vanha kanto.

Kaivausalueen pohjamaahan kaivettiin kaksi syvempää koekuoppaa, toinen ruutuun XCVIII:11, jossa n. 10 sm:n syvyydessä loppui kivikko ja alkoi vihertävän kellertävä hieno kivetön rantahieta, jossa oli välissä harmaan ruskeita hiekkajuonia. Toisesta koekuopasta katso reunaprofiilia (liite 38b).

Kaivausalue IV

Tämä kaivettiin viimeiseksi, mutta koska se liittyy välittömästi II kaivausalueeseen, käsitellään se tässä.

II kaivausalue oli paalutettu helpommin kaivettavalle nurmikolle ja pellolle. Aluksi oli jätetty kiviaita ja sillä kasvava pensaikko ruudutuksen ulkopuolelle, mutta kun löydöt ja kulttuurikerroksen vahvuus vain lisääntyivät II alueella alaspäin tullessa, päätettiin II alueen ja rannan väliin jäävä maakieleke maanomistajan vastustuksesta huolimatta tutkia.

Koivun ja pihlajapensaikon kattama kiviaitakumpare eli ruudut XCVII-C:8-7 käsittävä IV kaivausalue (liitteet 16-30, kuvat 21,24) sisälsi paikoittaisen ohuen turpeen alla ja välissä isoja yli miehennostettavia ja pienempiä kiviä, jotka oli kasattu päällekkäin. Välissä oli multamaa-

ta. Vuosirenkaitten mukaan n. 80-vuotias koivu oli työntynyt tähän kivikkoon. 1. kerroksella tarkoitetaan täällä alueella mainittua röykkiömaata, jonka kiviä ei piirretty karttaan. Toisin paikoin oli humusturvemaan ja kivien täyttämiä kuoppia. Selvää eroa ei nähty 1. ja 2. kerroksen välillä, mutta suklaanruskeaan hiekkamaahan päästyä alettiin uudet 2. kerroksen pussit ja pinnat vaakitiin, Kaivaus suoritettiin pikkulas-toilla kerroksittain kaivaen. Tässä miltei kivettömässä kulttuurihiekassa oli vaaleita vihertävän ja tumman harmaita nokimaalaikkuja, samalla kun vielä oli humuskuoppiakin. Syvemmältä tuli n. nyrkinkokoisia ja suurempia kiviä sekä mustia, tumman ruskeita ja punaisia laikkuja likaisessa harmaassa hiedassa - epämääräistä liesikivikkoa. Puhtaasta tai puhtaammasta hiedasta erottui selvästi likamaa- ja nokilaikkuja. Näiden tultua kaivetuksi pohjaan alkoi puhtaan hiesun alta näkyä uusia likamaalaikkuja. Näistä saadut löydökset merkittiin löydetyiksi 3. kerroksesta. Tämän kerroksen päällimmäistä osaa esittää kartta № 8 eli liite 28.

Tässä näkyy ruudussa C:7 pitkulainen likamaaläiskä, jota kaivettaessa likamaa-alue suureni n. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ m laajuiseksi. Se oli muutaman millin vahvuinen likainen punertavan ruskea hiesukerros, jonka alta tuli raaka kivetön rantahiekka. Myös likamaa-alueen päällä ja välissä oli hiesua ja rantahiekkaa. Pohjalla oli harmaanvihertävän hiesun seassa kellertävän ruskeita hiekkajuonia, rapakiveä ja hiiltyneitä kasvin jäänteitä. Samanlainen ja vielä syvempi läiskä oli ruudussa XCVIII:8.

Ruutujen XCVIII:7-C:7 koillisreunaan kaivettiin pohjamaahan 1 m leveä koeoja, jossa turve 1-2 sm

ruokamulta n. 15 sm

jokunen 10-15 sm syvä suklaanruskea likamaakuopanne

raaka harmaanvihertävä hiesuhiekka, jossa kellertävän ruskeita hiekkajuonia

pohjalla karikko

Ruuturivin XCVIII:8-C:8 lounaisreunaan kaivettiin pohjamaassa n. $\frac{1}{2}$ m leveä koeoja, jossa oli harmaanvihertävää hiesua ja karikkokerros.

Tämän alueen löydöksistä mainittakoon tässä, että ruudussa IC:8 korkeudella 253 oli n. 30x17 sm laajuinen alue, jossa oli pieniä palaneen luun jätteitä (kalan luuta?). Tästä kohtaa otettiin maanäyte. Maa oli likamaata: punertavaa, harmaata, kellertävää ja nokimaata. Ympärillä oli pientä kivikkoa.

Kaivausalue III

Aluksi kaivettiin ruoturivi CI-CVI:12 (liitteet 31-35, 38b), josta ensin kaivettiin lapioidella ruokamulta. Tämän jälkeen kaivettiin pikku lastoilla kerroksittain, jolloin kaikki kivet säilytettiin ja kartoitettiin. Vasta tämän jälkeen purettiin piirretty kerros uuteen saakka.

Tässä rivissä tuli ruokamullan alta näkyviin paikoin puhdasta hiekkaa, esim. ruuduissa CIV-CV:12, jonne mahdollisesti keskellä oleva kivi on upotettu. Useimmissa kohdin oli suklaanruskeaa kulttuurikerroksen hiekkaa jokseenkin runsaassa kivikossa. Vain paikoitellen näkyi punaista palomaata. Kulttuurikerros oli täällä siis ohutta. Se loppui paikoittaisina laikkuina vihertävän-harmaan-kellertävän puhtaan hiekan keskellä.

Tämän "koeojan" alapuolella kaivettiin yhtenäisenä laajempi alue CI-CIII:11-9 (liitteet 31-36, kuvat 17-20), joka kartoitettiin kaikkineen ja tutkittiin kerroksittain ruokamullasta saakka pikku lastoilla. Kaivausalueen koillisreunaan kaivettiin 1 m leveä syvämpi oja CI-CIII:9, josta piirrettiin reunaprofiili. Samaten syvennettiin ja piirrettiin myös kaakkoisreuna (liitteet 36, 38a, 37a).

Tämän alueen maaperä: ruokamullan alta tuli ohut suklaanruskea kulttuurikerros, joka muutamia laikkuja lukuunottamatta loppui pian vaalean harmaaseen ja ruskeaan puhtaaseen hiekkaan. Kiviä oli hyvin paljon aina miehennostettavista pieniin. Läheisestä koivusta työntyi erityisesti CIII riviin tiheä juuriverkosto. Rivistä 9 tuli mullan alta hiesu, jossa oli paljon sekaisia nokilaikkuja. Tämä kohta vaikutti aikaisemmin käsitellyltä. Pohjamaahan kaivettiin n. 1 m³ suuruinen kuoppa, jossa oli vaalean harmaata ja kellertävää vähäkivistä sekaista hiekkaa, pohjalla hiesu (liite 36).

Leppäahon kaivausalueen rajan varmistamiseksi kaivettiin vielä kaksi 4 m pituista ojauluketta, joista kummastakin löytyi jonkin verran kvartseja ja kulttuurikerroksen rippeitä. Pohjamaana oli likainen hiesu (liitteet 2, 37b, 37c).

Kiinteät jäännökset

Aikaisemmin mainittujen ja kartoista ilmenevien kiinteitten jäännösten johdosta ei ole paljon kerrottavaa. Tulisijojen palo- ja likamaaläikkien pohjista sekä mahdollisten paalujen jäljistä ei hahmottunut mitään rakennelmia. Leppäahon kertomuksessaan jonkinlaisten rakennusten seinävalleiksi arvelemia puhtaan maan kaistaleita likamaa-alueitten ympärillä tavattiin kylläkin kaivausalueittemme alaosissa, mutta mainittua otalsumaa nämä eivät vahvistane. Sen sijaan II kaivausalueen yläosissa, missä kulttuurikerros oli ohutta näkyi puhtaassa pohjakivikossa vähäkivis-

ten tai kivettömien alueitten välitse kulke^{van} ylhäältä alas kivisempiä hiesuharjanteita. Nämä kuitenkin lienevät luontaisia muodostumia.

Löydökset

Yhteenvedo löydöksistä

Pronssikirveen katkelmia	2	hiotun aseiden kappaleita	134
Ihmiskuviohioinriipus	1	erilaisia esineitä	28
Meripihkahelmen kappaleita	2	esineitten kappaleita	1
Punaliuske-		iskennäisiä	n. 925
keihäänkärkiä	2	Liuske-esineitä tai kappaleita	4
keihäänkärjen katkelmia	3	Limsiö-	
nuolenkärjen "	1	nuolenkärkiä tai kappaleita	4
taltan "	1	kaapimia	2
esineitä	2	iskennäinen	1
Hioinkivi	1	Asbestikeraamisen saviastian paloja	82
Reikäkiviä tai teelmiä	3	Nuorakeraamisen saviastian reuna-	
Nuolenkärjen katkelma	1	paloja	2
" teelmä	1	Kvartsi-	
Hiotun kiviaseen kappale	1	kaapimia	1784
Hiekkakivisaha	1	esineitä (erilaisia)	749
" hioin	1	lisäksi erikseen eroteltuja esineitä:	
Sahausjälkinen kivi	1	veitsiä	8
Iskukiviä	4	iskukiviä	16
Kivilaji-iskennäisiä	69	käyttäjälkisiä kvartseja	32
Kiisun, järvimalmin, gra-		iskennäisiä	n. 52500
fiitin, kuonan ym. kappal.	15	Kvartsiitti-	
Sädekiviliuske-		kaapimia	2
kirveitä	2	iskennäisiä	19
talttoja	27	Palaneen luun siruja	n. 1000
taltan teelmiä	15	Maanäytteitä	x
tuuran katkelmia	43		
nuolenkärkiä tai katk.	14		

Erikseen merkityistä löydöksistä yksityiskohtaisia löytötietoja:

- № 1 ihmiskasvoinen riipus koeojan ruudusta XCVII:12 peltomullasta n. 15 sm syvyydestä heitetystä lapiollisesta.
- № 2 kapeateräisen taltan kärki hiukan syvemmältä samasta paikasta.
- № 3 smirgelillä tehty sädekiviliuske-esine
- :
- № 8 meripihkahelmen puolikas mullan alta harmaan hiesun ja ruskean hiekan seasta.
- № 9 väkäsellinen kulmaviivoin koristettu kärjen katkelma mullan sekaisessa kivettömässä hiekassa

N° 11 punaliuskeinen keihäänkärki (liite 15)

:

N° 17 iskualustoina käytettyjä kiviä, jätetty Niskanperään
18

:

N° 20 kärjestä lohjennut sädekiviliuskeinen keihäänkärki, ruokamullan ja soran rajalta

N° 21 lohkeillut sädekiviliuskekirves, löytösuhteet kuten edellä

N° 22 kapeateräinen sädekiviliusketaltilta, lappeellaan ruskeassa likamaaläikässä raa'an maan rajoilla.

N° 23 pehmeitä kiven paloja, joista koottu miltei koko reikäkivi

N° 24 leveä sädekiviliuskekirves, harmaassa raa'assa hiedassa

N° 25 harmaa limsiönuolenkärki, ruskeassa nokisessa kerroksessa

N° 26 hioimena käytetty sädekivitaltilta, kiviäitaa purettaessa siitä löytyi

N° 27 keskeneräisen reikäkiven puolikas, kulttuurikerroksen päällimmäisestä kivikerroksesta

N° 28 punaliuskeisen keihäänkärjen katkelma, koivun juurakosta multamaasta

N° 29 punaliuskeinen keihäänkärki, kiviaidan alaisesta kulttuurimaasta savensekaisesta ruskeasta hiekasta nyrkinkokoistan kivien lähettäviltä; samalla korkeudella nokimaan jälkiä

N° 30 keihäänkärkikatkelma, vahvasta ruskeasta kulttuurimaasta

N° 31 pronssikirveen katkelma, tummanruskean kulttuurimaan ja parin pienen kiven välissä nokimaassa pystyssä.

N° 32 naskalinkärki, suklaanruskeasta kulttuurikerroksesta

N° 33 kivi, johon tehty kahteen kohtaan reikää, suklaanruskean kulttuurikerroksen ja harmaan hiesun rajamailla

N° 34 keihäänkärki, tummanruskeasta kulttuurimaasta läheiltä likaista hiesumaata

N° 35 kapeateräinen sädekiviliusketaltilta, suklaanruskeasta ruokamullasta parin nyrkinkokoisen kiven välistä hiesumaan rajalta

N° 36 hiotun sädekiviliuske-esineen katkelma nokimaan ja ruskean kulttuurimaan vaiheilta

N° 37 sädekiviliuskeveitsi, tumman ruskeassa kulttuurikerroksessa

N° 38 meripihkahelmen kappale vaaleanruskeasta kulttuurihiekasta miltei pohjakerroksesta, jossa harmaan puhtaan hiekan ja luontaisten kivien ohella oli kulttuurikerros-laikkuja

N° 39 punaliuske-esine, ruskeasta nokisesta kulttuurimaasta pienten kivien välistä

N° 40 pronssiesineen kappale, raa'an harmaan hiedan rajalta punaruskeassa ja nokisessa kulttuurimaassa pienten kivien keskellä

- № 41 sädekiviliuskekärki tummanruskeasta kulttuurimaalaikusta pohja-kerroksessa
- № 42 kourutaltan terä, löytyi täytettäessä kaivausalue III:n itäkulmasta heitetystä sorakasasta
- № 43 sädekiviliusketuuran katkelma, löytyi kaivausaluetta täytettäessä kaivausalueitten yläpuolelta koeojan CI vierestä

Noin kuutiodesimetrin suuruinen kvartsimöhkäle, josta isketty ja jolla myös isketty löytyi ruudusta CI:11, mutta jätettiin Niskanperään.

Piilevämaanäytteet ja koekuopat

Piilevänäytteitten ottamiseksi kaivettiin n. lm^3 suuruisia kuoppia koeojaan XXI:1-25 79, 78, 77, 76 ja 75 m korkeudelle sekä kaivausalueen itäpuolelle ja suunnilleen koeojan CI:1-18 suuntaan 74,5 74 73,5 73 72,5 ja 72 m korkeudelle. Maanäyte otettiin ensin maan pinnalta turpeesta ja sitten aina syvemmältä joka 10 sm:n päästä seuraavasti:

79 m: kohdalta	78 m:n kohdalta
turve	turve
-10 sm	-10 sm
-20	-20
-30	-30
-40	-40
-50	-50
-60	-60
-70	-70
-80	-80
-90	-90
-100	-100
-110	-110
	-120

77 m:n kohdalta	
turve	
-10	-90
-20	-100
-30	-110
-40	
-50	
-60	
-70	
-80	

76 m:n kohdalta

turve

- 10 sm
- 20
- 30
- 40
- 50
- 60
- 70
- 80
- 90
-100
-110

75 m:n kohdalta

turve

- 10 sm
- 20
- 30
- 40
- 50
- 60
- 70
- 80
- 90
-100
-110

74,5 m:n kohdalta

turve

-10 sm
-20
-30
-40
-50

74 m:n kohdalta

turve

- 10 sm
- 20
- 30
- 40
- 50
- 60
- 70
- 80
- 90
-100

73,5 m:n kohdalta

turve

-10 sm
-20
-30
-40
-50
-60
-70
-80

73 m:n kohdalta

turve

-10 sm
-20
-30
-40
-50

Huom. Koekuopat 73,5 m:n ja 74 m:n kohdalla varmasti ja 73 m:n kohdalla mahdollisesti Leppäahon entisellä kaivausalueella.

72,5 m:n kohdalta	72 m:n kohdalta
turve	turve
- 10 sm	- 10 sm
- 20	- 20
- 30	- 30
- 40	- 40
- 50	- 50
- 60	- 60
- 70	- 70
- 80	- 80
- 90	- 90
-100	-100
	-110

Huomioita koekuoppien maaperästä

79-75 m korkeudelta (ks. liite 3d)

74,5 m:n kuopassa: turve, n.15 sm ruokamultaa, alla kovaa kivikkoa suorahkiesussa, vesi n. ½ m:n syvyydessä

74 m:n kuopassa: turve ja multa n. 25 sm, alla jonkin verran kivistä soraa ja hiesua. Huom! ks. huomautusta sivun 10 alareunassa.

73,5 m:n kuopassa: n. 35 sm turvetta ja multaa, alla kivinen hiesupitoinen hiekka, vesi n. 55 sm:n syvyydestä

73 m:n kuopassa: n. 10 sm:n syvyydestä alkaen kova kivikko mutaisessa hiesupitoisessa maassa, vesi n. 25 sm:n syvyydelle.

72,5 m:n kuopassa kerrosten vahvuudet: turve 1 sm, kevyt kivetön ruskea hiekka 20 sm, ruostepitoinen hiekka 30 sm, alla savi

72 m:n kuopassa kerrosten vahvuudet: turve 0, vaalean ruskea hiesupitoinen hiekka, jossa turvekerroksia 25 sm, hiesu 12 sm, alla suorahkamuta, jossa puun juuria, vesi nousi n. 80 sm:n syvyydelle.

Erilliset koekaivausalueet

Niskanperä la

Niilo Niskan omistaman tulvaniityn itäreunalle pääkaivausalueesta koilliseen, länteen viettävälle Kemijoen törmälle kaivettiin tarkistuksen vuoksi koeoja, josta piirrettiin leikkaus- ja pintaprofiilit (liitteet 2, 3e, kuvat 3,9)

Maa oli tulvan kasaamaa ruskeata hienoa lietemaata. Merkkiäkään kivikautisesta kulttuurikerroksesta ei tavattu.

Niskanperä 1b:n epämääräinen kulttuurikerros (liite 2)

Rantapenkkaan varsinaiselta kaivausalueelta n. 50 m itään, rantaan tulevan työmaatien viereen oli caterpillar leikannut seinämän, jossa ohuehkon turpeen ja humuksen alla ruskeassa jokilietteessä näkyi n. 30 sm:n syvyydessä kymmenkunnan metrin matkalla muutaman sentin vahvuinen palomaakerros, jonka yhteydessä oli myös hiiltä ja nokimaata, paikoin syvempinä painanteinakin. Tulenpidosta paikalla todistivat palaneen luun ja kiven sirut.

Tähän reunaan paalutettiin 4m pitkä ja 0-1 m leveä koeoja, joka kaivettiin lapiolla viiltäen. Läiskät erottuivat selvästi, mutta löydökset jäivät hiilen ja parkin paloihin sekä pariin kuonan kappaleeseen. Ennenkuin alue ehdittiin kartoittaa, olivat yhtiön koneet leikanneet tämän maa-alueen pois. Ainakaan kivikautisesta asutuksesta eivät mainitut löydöt todistane. Paikalla on aikoinaan ollut nahkurin verstaas, jonka "kulttuurikerroksesta" mahdollisesti tässä on kysymys.

Niskanperä 1:n ympäristölöytöjä

Läheisten inventoitujen asuinpaikkojen tarkastuksia

Niskanperä 1:n ympäristöä tarkkailtaessa havaittiin seuraavaa: Niskalan länsipuolisen pellon (Niskanperä 3) keskivaiheilla näkyi pari kvartsi-iskennäistä.

Samoin Niskalan luoteispuolisessa pellossa (Niskanperä 4) todettiin kvartsi-iskennäisiä.

Niskalan kaakkoispuoliselta, jyrkkäreunaisella törmällä olevalta keksantopellolta tavattiin kvartseja kauttaaltaan sieltä täältä. Tämän pellon etelä- ja lounaiskulman jyrkkää törmää suoritettiin paljaaksi, mutta profiilissa ei nähty mitään kivikautisen kulttuurikerroksen merkkejä, vain puhdasta vaaleanruskeaa soraa (Niskanperä 2). Pari kvartssia otettiin talteen Niskalan portaiden edestä.

karttojen ja

Museossa voitiin maisteri Leppäahon ottamien valokuvien avulla hänen kaivamansa alue melko tarkoin määritellä (liite 2). Näkyy, että v.1959 kaivetun alueen alaosa osuu aikaisemmin tutkitulle vyöhykkeelle. Se johtuu, kuten mainittu siitä, ettei kaivauksen kestäessä ennen tutkittua aluetta voitu tarkoin paikallistaa, vaikkakin kaivauksessa monin paikoin näytti tulevan jo tutkittua maata vastaan. Löytöjäkin tältä alueelta saatiin kohtalaisesti, mikä puolestaan johtui siitä, että vv:n 1935-1936 tutkimuksissa vallinneen kiireen vuoksi ei aluetta ehditty tutkia riittävän tarkasti ja syväälle, kuten maisteri Leppäaho kaivauskertomuksessaan valittaen toteaaakin. Yleensä kulttuurikerros oli melko väritöntä ja kovasti kivistä, ja sen altakin puhtaasta hiesusta tuli usein löydöksiä. Näin ollen toiseen kertaan kaivaminen ei suinkaan ollut turhaa työtä.

Vuoden 1959 kaivauksia suosivat erinomaiset säät, mutta hidastuttivat mainitut kulttuurikerroksen kivisyys ja rikkonaisuus. Kun lisäksi löydösaineisto edelleenkin oli erittäin runsas, ei vielääkään saatu kaivettua läheskään koko Niskanperä 1:n asuinpaikkaa. Koeojista näkyi, että löydöksiä riitti runsaasti koko pellon alaosaan aina 1930-luvun kaivausalueilta kylätielle saakka. Pellon ylemmät osat olivat sitä vastoin vähälöytöisempiä, joskaan eivät suinkaan löydöttömiä. Kylätien ja kaivausalueemme välisen pellon reunaan istutetun metsikön kaataminen, kiviaindan purkaminen ja alueen tarkka tutkiminen vaatisi toisen ainakin yhtä suuren kaivauksen kuin kesällä 1959 suoritettu. Tulokset tuskin olisivat tätä heikompia. Tämän maa-alueen kohtalo jäi vielä epäselväksi; saattaa olla, että kivikautinen asuinvyöhyke peittyy veden tai maamassojen alle, taikka leikataan kaivinkoneilla ja caterpillareilla kokonaan pois. Mahdollista on myös, että rantapato tulee suojaamaan alueen Niskanperän asukkaitten ja muinaistutkijoitten yhteiseksi iloksi.

Yksityisiltä löytäjiltä Niskanperästä saadut esineet

Aikaisemmin tunnetuilta asuinpaikoilta löydetyt (Ks. A. Erä-Eskon inventointikertomuksesta ko. asuinpaikka ja verifikaateista uudet löydöt)

14700	sädekiviliuskekirveen katkelma l.	Ulla Niska	Niskanperä	5
14701:1	poikkikirves	Otto Niska	"	7a
	:2 pura (?)	Ossi Ojala	"	7
	:3 tuuran kärki	Pauli Pahtaja	"	7
14707:1-2	tuura ja iskennäinen	Lauri Talvensaari	Jarkko	

Uusilta nimetyiltä asuinpaikoilta (liite 1, ks. J. Sarkamon tarkastuskertomuksia po. paikoista top.ark:ssa)

14702:1	sädekiviliusketaltoa	l. Otto Niska	Niskanperä	13
	:2 " aseenn katk.	Mauri Niska	"	14
14705:1-5	kirveitä, iskennäisiä yms.	Viljo Talvensaari	"	15
14706	sädekiviliusketuura	Lauri Talvensaari	"	16

Helsingissä tammikuun 20. p:nä 1960

Jaakko Sarkamo

Jaakko Sarkamo, fil.yo.

Niskanperä 1

f. 23431

1.

Ilmakuva Niskanperästä. Kuvasuunta lounas-koillinen. Valajaskosken niskan oikealla puolen Jarkko, vasemmalla Niskala - Foto Ilmavoimat 1098, josta valok. A. Erä-Esko 1959.

l. 23432

2.

Niskanperää Kemijoen toiselta puolen idästä kuvattuna. Niskanperä 1 kuvan oikeassa laidassa rakennusryhmistä välittömästi oikealle jelle avautuva peltohinne. - Valok. A. Erä-Esko 1959

Niskanpera 1

L.23434

3.

Niskanpera 1:n kaivaus meneillään lounaasta kuvattuna Sähköpylvään vieritse kaivettu alas koeja \bar{C} 1. Niittyaukeaman toisella puolen lähellä törmää näkyvä Saaleampi kohta on koekaivausalue Niskanpera 1a.

L.23435

4.

Niskanpera 1:n koeja XX1 koillisesta kuvattuna.
Valok. A. Erä-Esko 1959

5.

L.23433

Niskanpera 1

L.23434

6.

Niskanpera 1:n aluetta lounaasta Niskalan päärakennuksen katolta kuvattuna. Kavionsalueen II kaivaus meneillään. Kuvas pörkki kulkeva tie on uusi Kemijoki Oy:n työtie. Kuvas oikeassa laidassa olevien koivujen välillä ja niistä alas sekä oikealle ohimainst. Leppälahon kaivaus. Kuvas vasemmalla laidassa tien vieressä kaivetaan koeojaa XXI. Koko työtien pohjoispuolinen tulvaruittualue jää padottaessa veden alle, ja eteläpuolinen rinne on kauttaaltaan kivikaattista asuinpaikkaa.

Niskanperä 1

f. 23436

7.

Niskanperä 1: n kivikau-
tinen asuinpaikka
koillisesta kuvattuna.
Kavians käynnissä
tien takana olevan puu-
riviston varheilla ja
takana.

f. 23437

8.

Niskanperä 1: n kivikau-
tinen asuinpaikka poh-
joisesta kuvattuna

Niskanperä 1

f. 23438

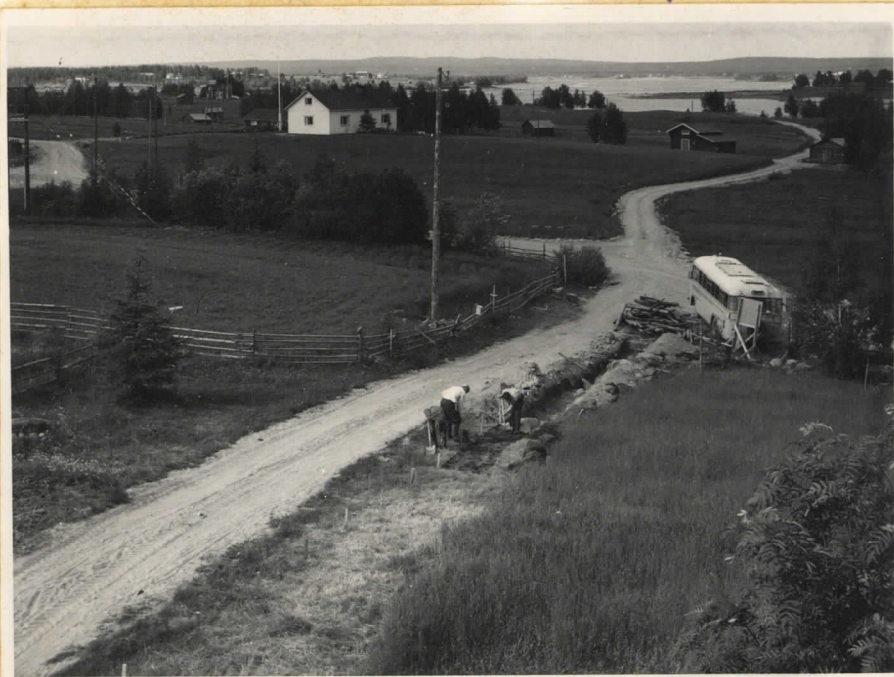
9.

Niskanperä 1:n II
kaivausalueen tutkimus
meneillään lounaasta
Niskalan pääraken-
nuksen katolta kuvat-
tuna. Vastakkaisella
toimella Niskanperä 1a
näkyvä vaaleana alana.

f. 23439

10.

Niskanperä 1:n kee-
ojan XII kaivaus par-
hailaan käynnissä
etelästä Niskalan pää-
rakennuksen katolta
kuvattuna. Takana
kumpareella Pauli Pah-
tajan asuintalo. Tästä
vasempaan kauempana
valkokuistinen tumma
rakennus on Otto Niskan
Vainiola. Kuvan vasem-
massa kulmassa Niitty-
rannan päärakennus.
1959

Niskamperä 1

f. 23440

11.

Niskamperä 1: n II
kaivausalueen tutkimus
käynnissä idästä valo-
kuvattuna. Etualalla
vasemmasta koirusta
kuvaajaan päin ja oikeal-
le kaivausalueelle
maist. Leppäahon kaivaus-
aluetta. Kaivauksessa
meneillään ruokamullan
alainen kivikerros

f. 23441

12.

Sama lännestä kuvat-
tuna Leppäahon kaivaus-
alue ulottui oikeanpuo-
leisesta isosta koirusta
talon nurkan pensaik-
koon ja nieltä vasem-
malle pensaan takana
näkyvissä olevaan
koiruun.

Niskanyrä 1

13.

14.

f. 23442

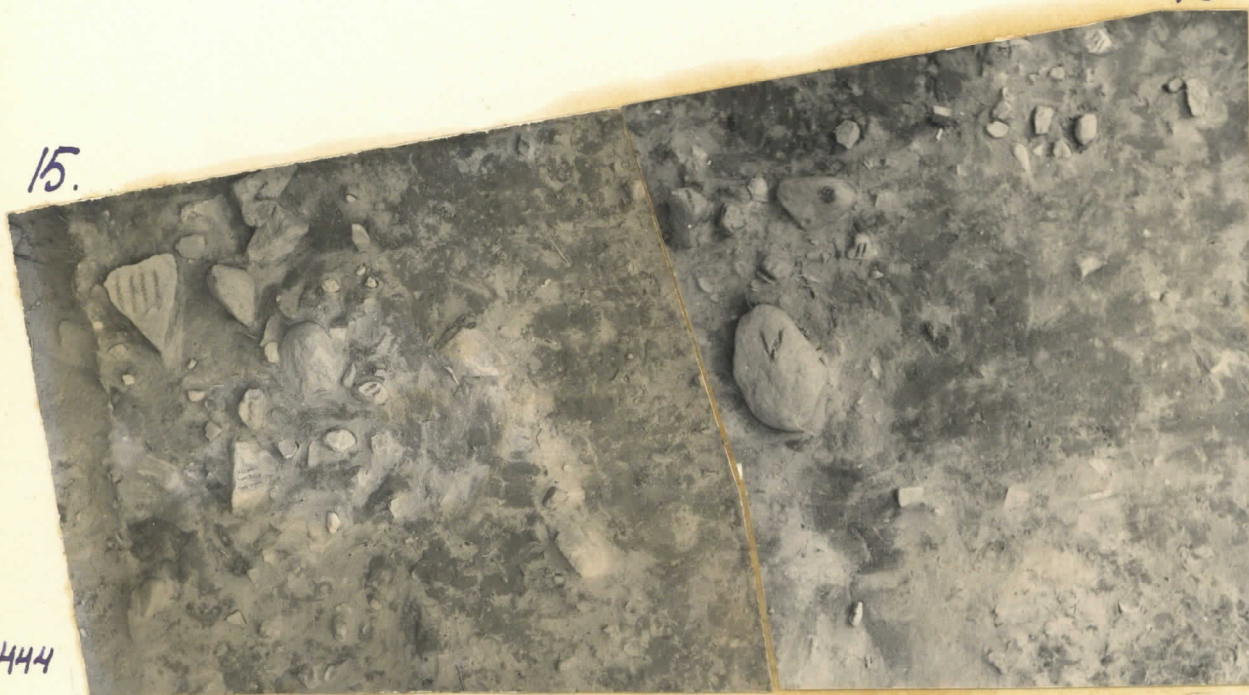

f. 23443

Valokuvanäyte kavausalue II:n maaperästä

16.

15.

f. 23444

f. 23445

Edellistä ja ympäristöä lähemmin. XCVII-XCVIII: 10-9
runkuissa (15) ja XCVIII-IC: 10-9 (16)

Niskanperä 1

f. 23446

17.

Työkuva: Niskanperä 1:n III kaivausalueella tutkimus parhaillaan menossa. Valokuvattu lounaasta Niskalan katolta.

f. 23447

18.

Työkuva: Niskanperän III kaivausalueella nokkamullan nostaminen käynnissä. Edessä pohjaan kaivettu I alue. Kuvattuna lounaasta.

Valok. J. Saaremaa 1957

Niskanperä 1

f. 23448

19.

Edellinen luoteesta kuvattuna

f. 23449

20.

Edellinen etelästä kuvattuna

Niskamperä I

↓. 23450

21.

Kaivausalue IV : on pihlajikkoo ennen kai-
rausta lounaasta kuvattuna. Kaivausalueen
seinämässä näkyy vahva kulttuurikerros. Pin-
nalla kiviainon jätteinä runsaasti kiviä.

↓. 23451

22.

Kaivausaluetta tutkimusten jälkeen täytettynä
Kuvattu kaakosta.

Niskanperä 1

f. 23452

23.

Kaivausaluetta tutkimusten jälkeen täytettynä. Kuvattu lännestä.

f. 23453

24.

Kaivausalueen alaosa. Kaivauksen päätettyä kuvattu luteesta. Livet maanomistajan toivomuksesta pellosta poistettuja.

Kalok. 1. Sarkamo 1959

Niskanperä 1

4.23454

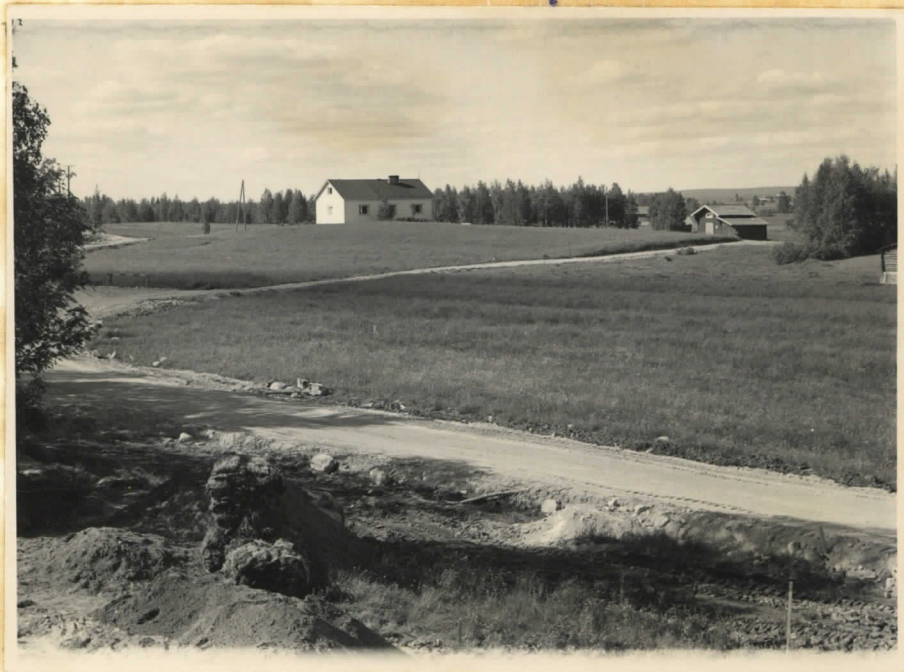
25.

Kaivausalue tutkimusten jälkeen täytel-
tyinä. Kuvattu luoteesta.

4.23455

26.

Pauli Pahtajan asuinrakennus Niskanperä
7:n kivikautisella asuinpaikalla. Kuvattu
etelästä Niskanperä 1:n koeajan C1:n ala-
päästä. Edessä Kemijoki by:n työtie, joka
jatkuu vasemmalle.

Kalok & Sarkama 1959

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 6

Alue I ja II Vaakituskartta

1:50

piirsi P. Sarvas

kp1 (isomaakivi) = 0.58 = 76.16 y.m.p.

		173 = 1. kerros	214 = 2. kerros		
	x	x	x	x	
		214 (263)	196 (264)	184 (256)	210
		222	218	218	230
		225	225	226	240
		233	232	235	242
		241	240	241	252
		247	250	252	(266)
		253	255	255	
	x	x	x	x	
10		187 (256)	186	181	187
	Koeoja	214	213	211	210
	C-D	222	214	216	217
		232	225	229	229
		235	234	242	235
		243	242	(246)	(240)
		247	(251)		
	x	x	x	x	
		176	176	176	164
11		207	202	196	192
	183	210	205	198	197
	(245)	218	219	210	210
		223	226	217	216
		(239)	(236)	(232)	(229)
	x	x	x	x	
		173	159	155	142
12		191	180	182	175
	177	198	194	189	178
	(235)	208	203	198	194
		(219)	(213)	(205)	(201)
	x	x	x	x	
	XCVI	XCVII	XCVIII	IC	C

9

10

11

12

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

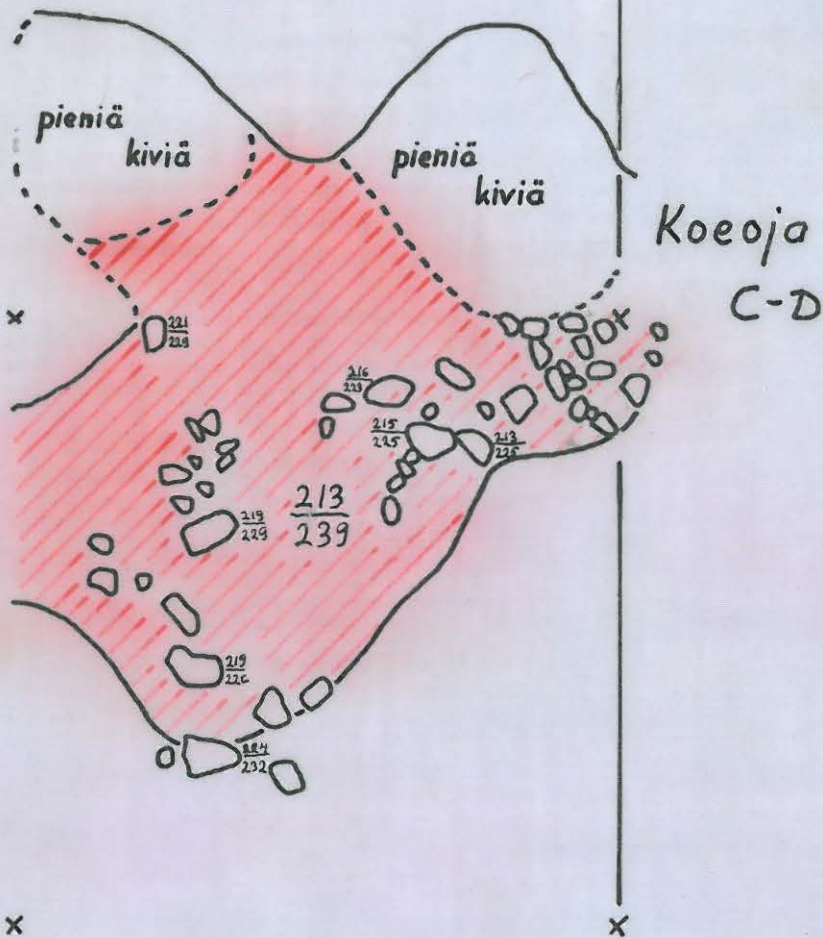
Liite 7

Alue I Pintakartta

1:25

piirsi P. Sarvas

11

 = palomaata

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 9

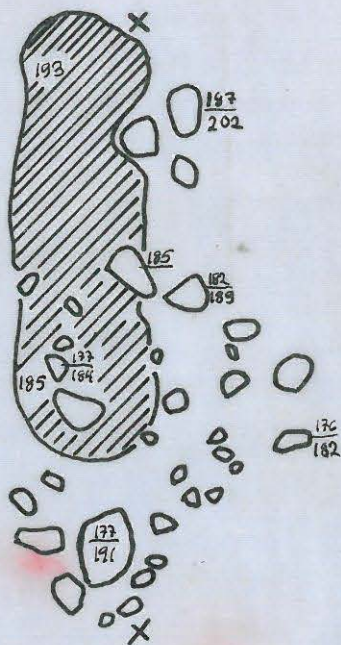
Alue II Kartta N:o 1a

1:25

piirsi P. Sarvas

////// = likamaaläiskä

12

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J.Sarkamo 1959

Liite 10

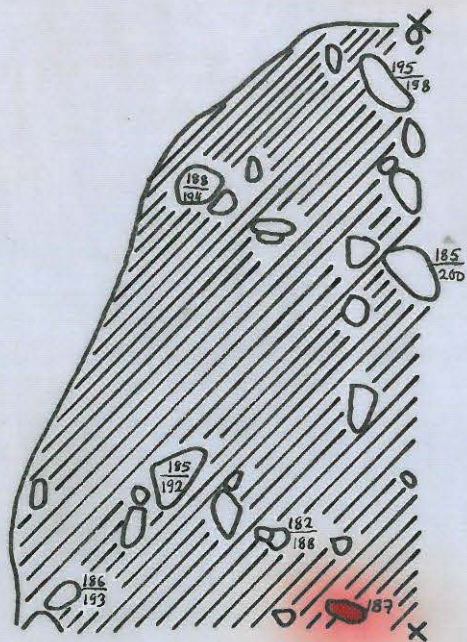
Alue II Kartta N:o 1b

1:25

piirsi P.Sarvas

● = punainen läiskä

12

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J.Sarkamo 1959 Liite 14

Alue II Kartta N:o 3

1:25

piirsi P.Sarvas

9

10

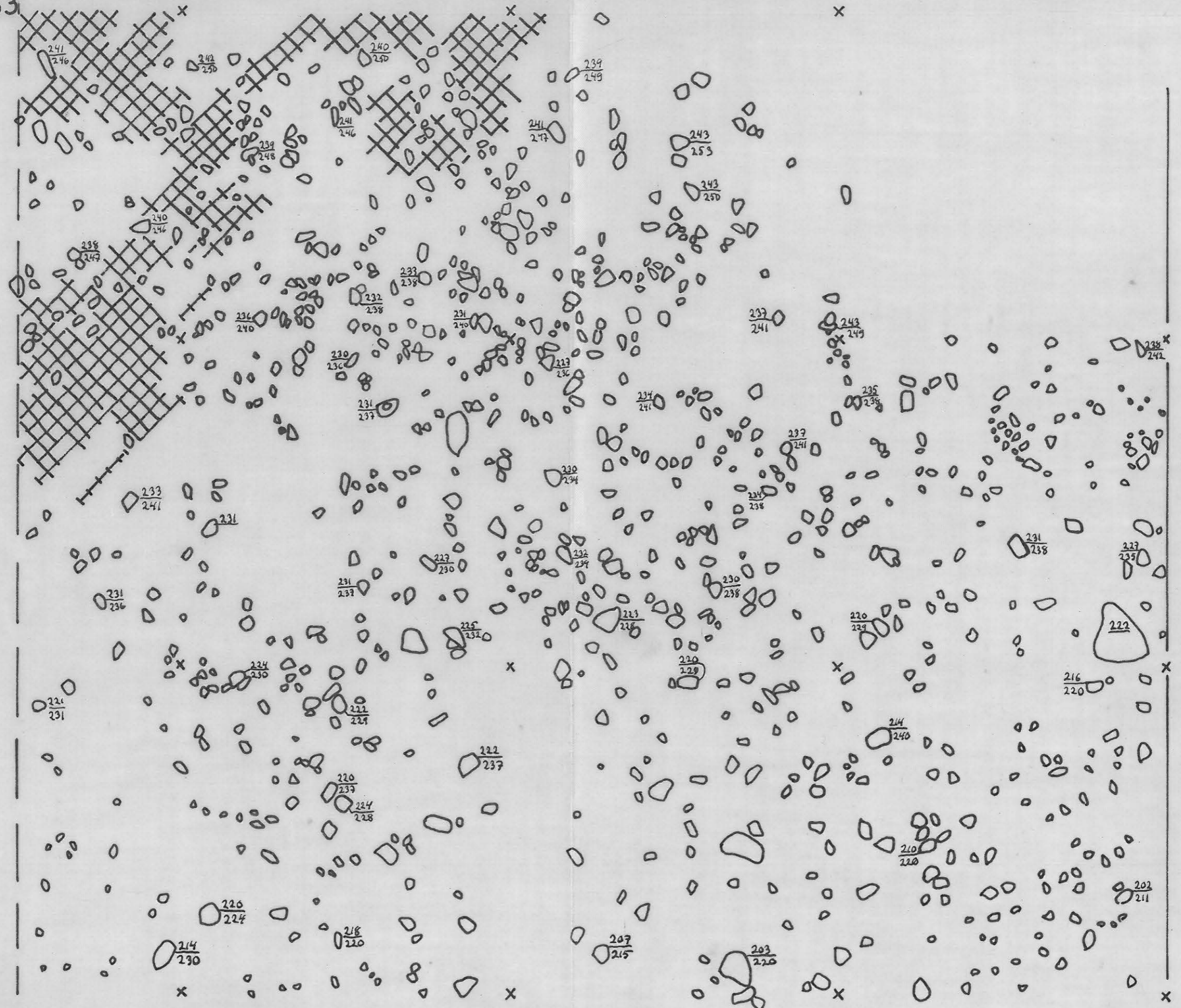
11

XCVII

XCVIII

IC

C

Rovaniemi Niskanperä 1

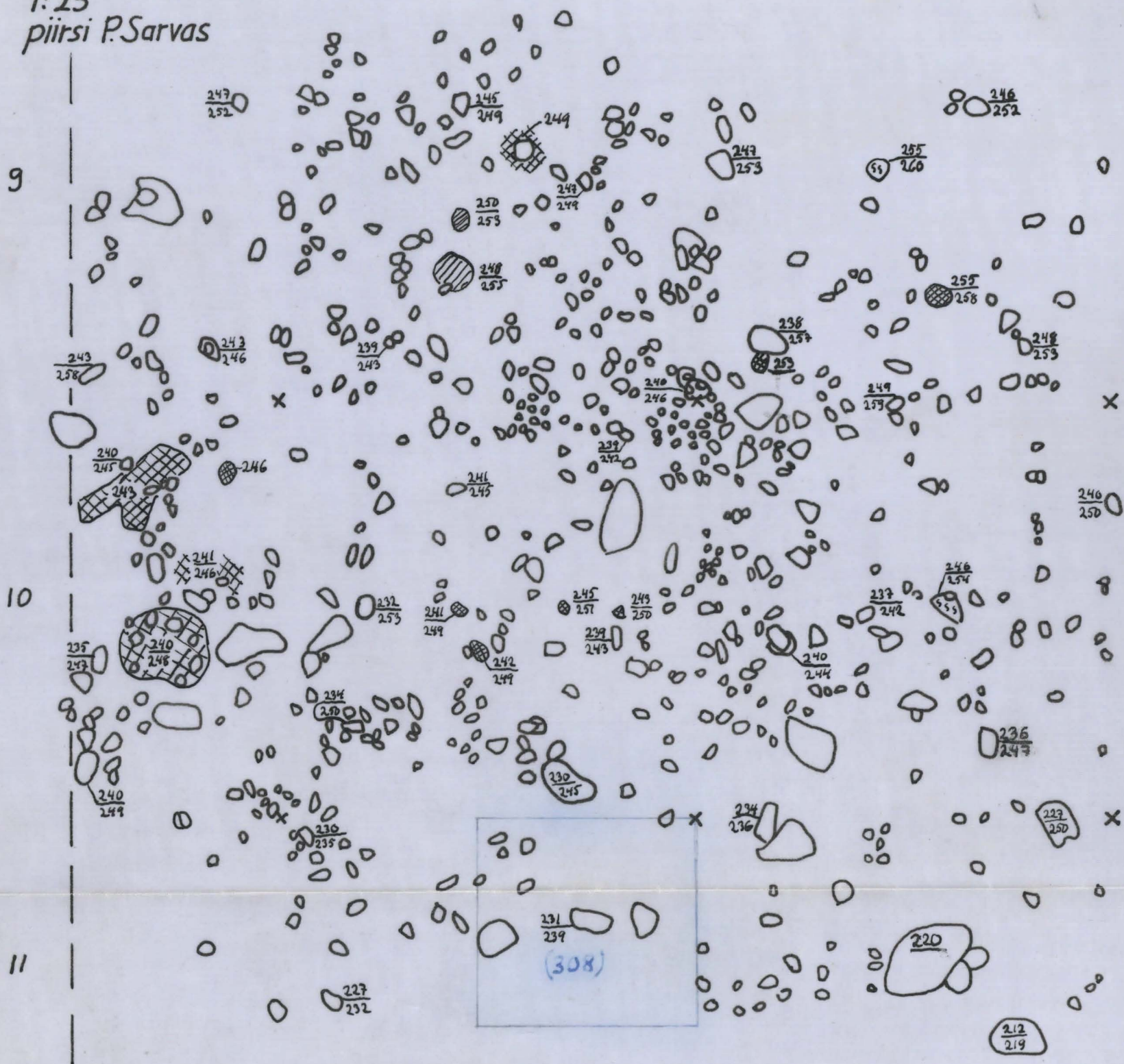
J. Särkämä 1959 Liite 13

Alue II Kartta N:o 4

1:25

piirsi P. Sarvas

□ = raakaan maahan kaivettu koe-kuoppa

XCVII

XCVIII

IC

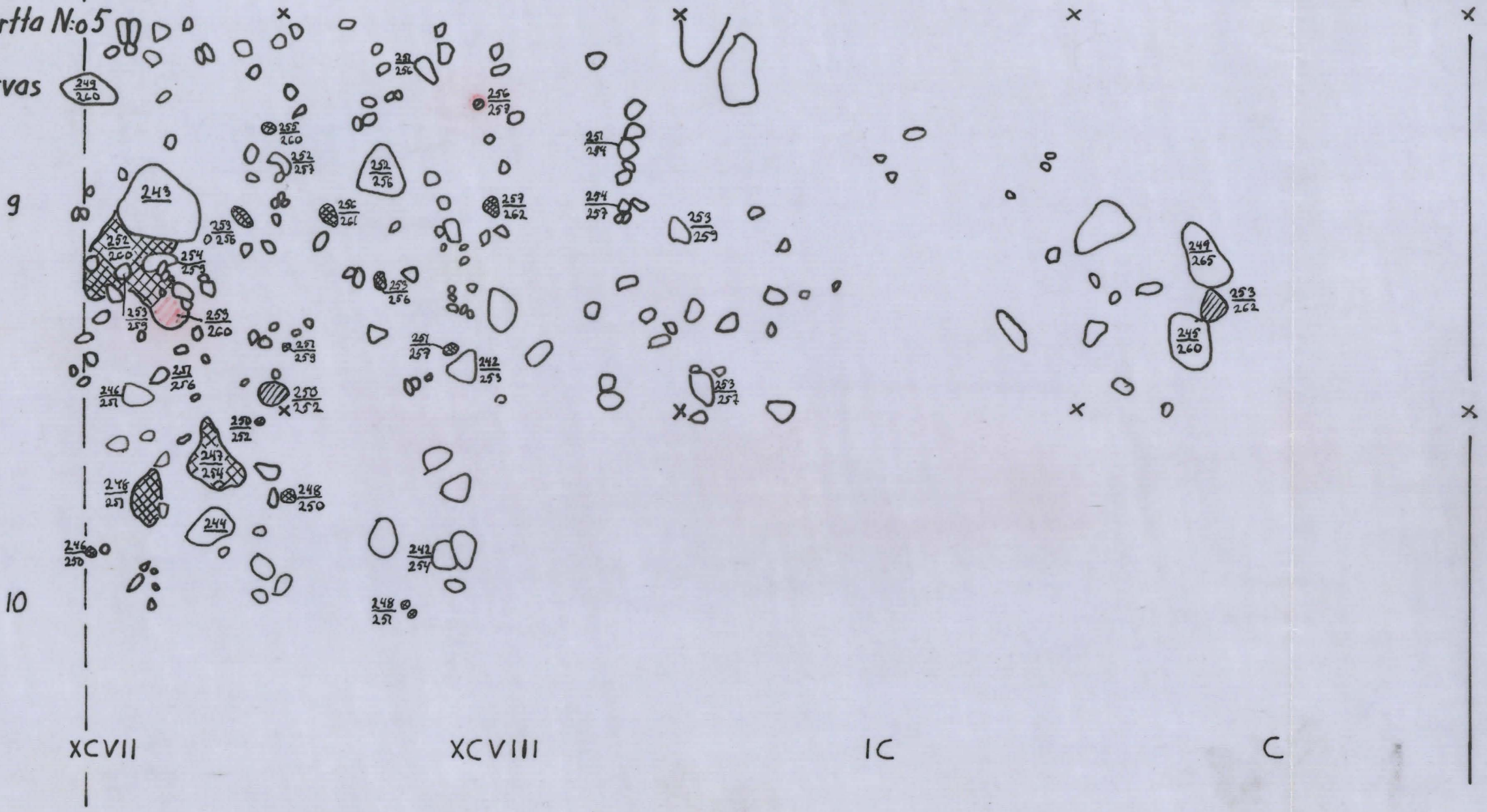
Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959 Liite 14

Alue II Kartta N:o 5

1:25

piirsi P. Sarvas

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 15

Alue II Löytöjen N:o 8, 11 ja 11a sijainti

1:10

piirsi P. Sarvas

10

Löytä N:o 8
pl. 213

210
214
Löytä N:o 11a

Löytä N:o 11
pl. 214

209
212

Koeoja
A-B

X

11

C

Maa punaliuskekeihäänkärjen (Löytä N:o 11) löytöpaikalla ruskeata hietaa, jossa muutamia hiilipilkkuja. Keihäänkärki n. 60° kulmassa, terä alaspäin, sädekiviliusketuuran katkelman (Löytä N:o 11a) alla.

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 16

Alue IV Vaakituskartta

1:50

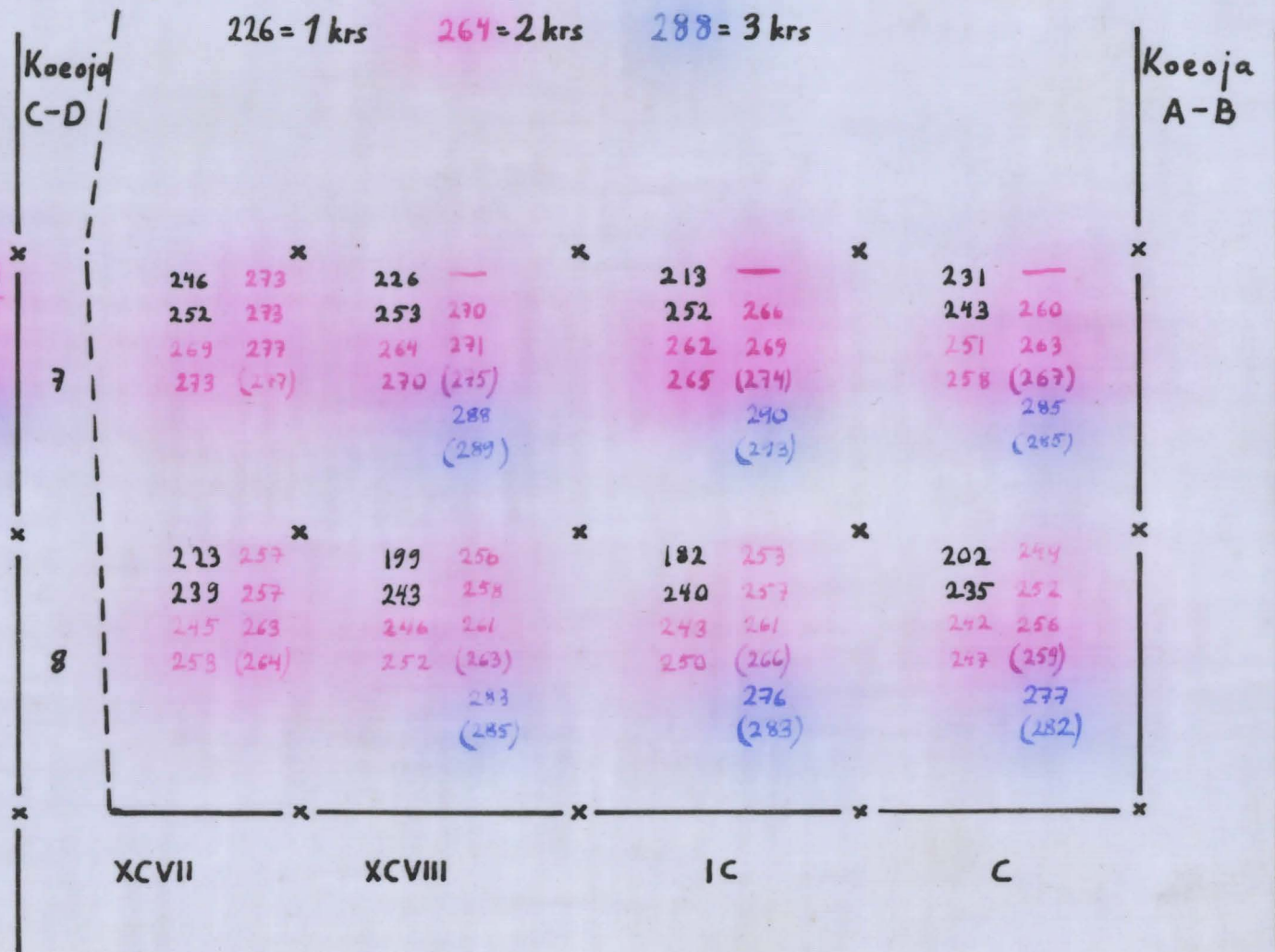
piirsi P. Sarvas

Liite

$$kp\ 1\ (iso\ maakivi) = 0.58 = 76.16\ y.m.p.$$

vastaavat kartat:

N:o 1 N:o 4
 N:o 5
 N:o 2 N:o 6
 N:o 3 N:o 7
 N:o 8

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

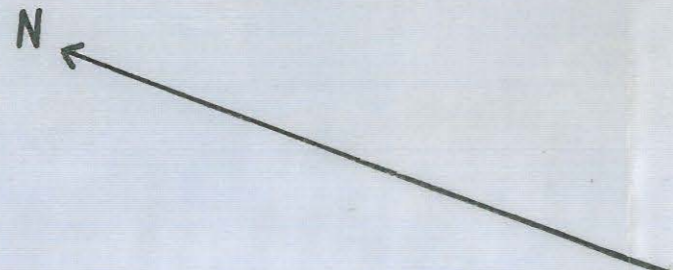
Liite 17

Alue IV Kartta N:o 1

1:25

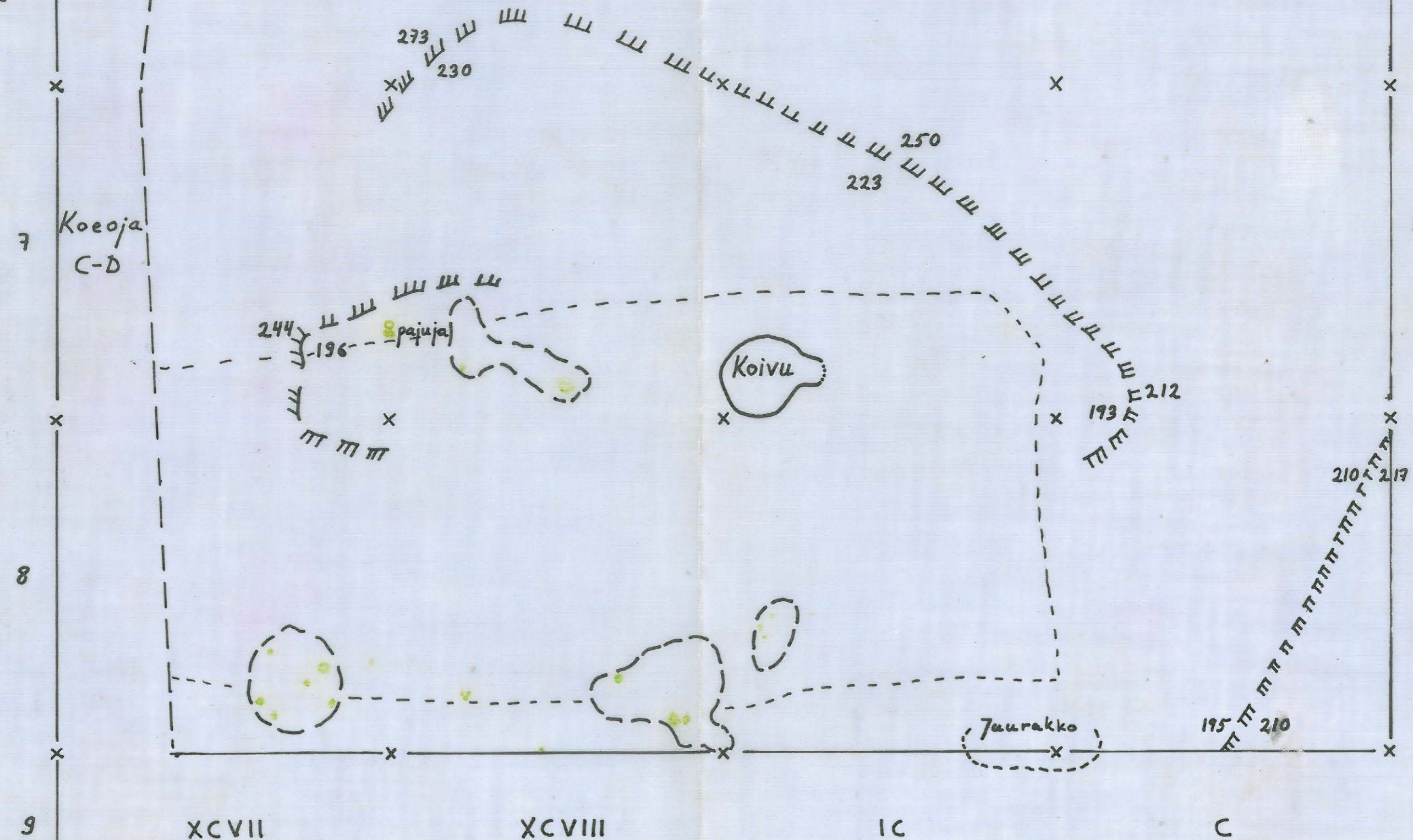
piirsi P. Sarvas

Liite

Merkkien selitykset:

- = juurakko, jossa pihlaja ynnä vesoja
- ≡ = palle
- - - = kiviaidan reuna

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 18

Alue IV Kartta N:o 2

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite

Merkkien selitykset:

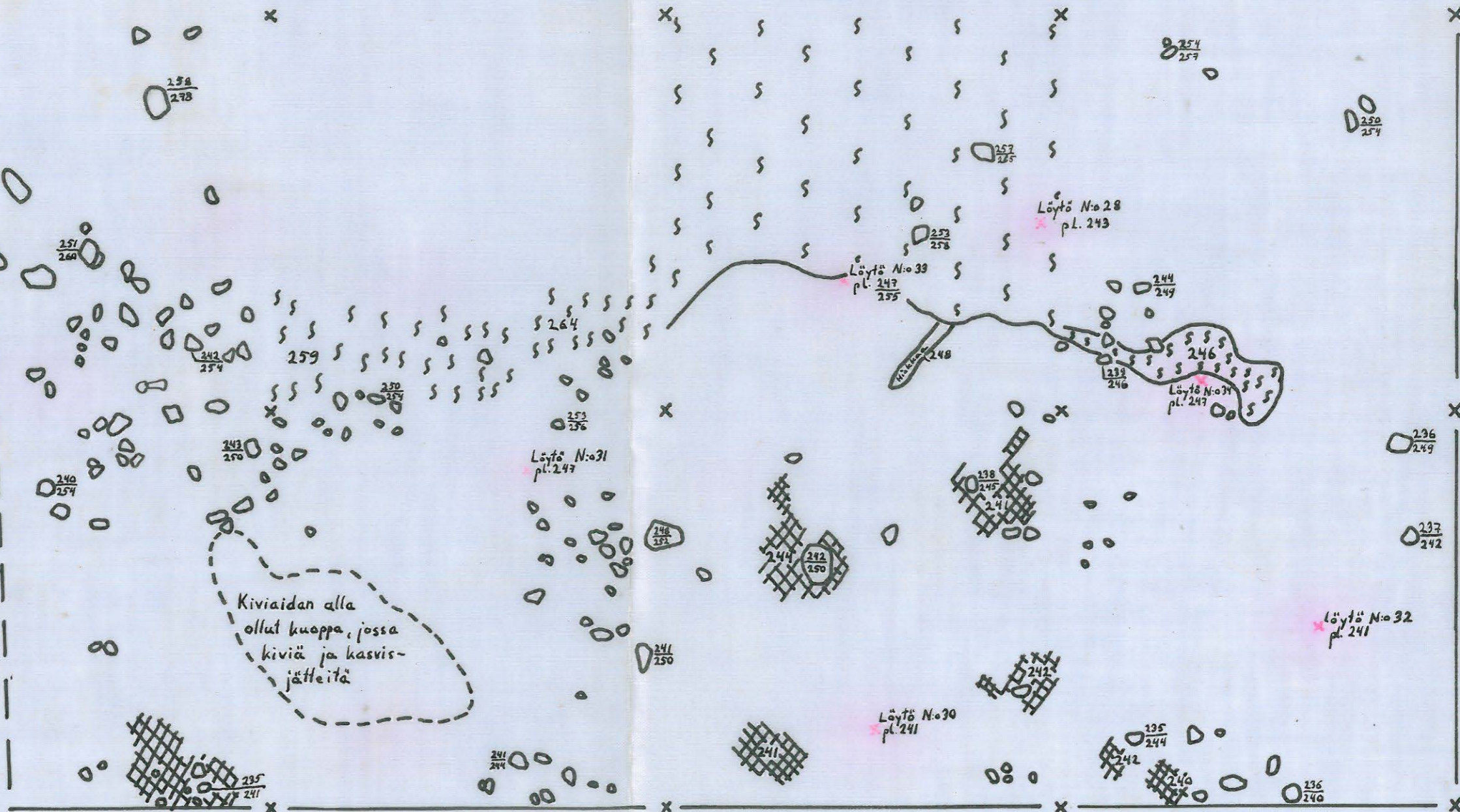
/// = likamaaläiskä

ss = puhdas hieta

▣ = nokimaata

▨ = palomaata

7
8
9

XCVII

XCVIII

IC

C

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

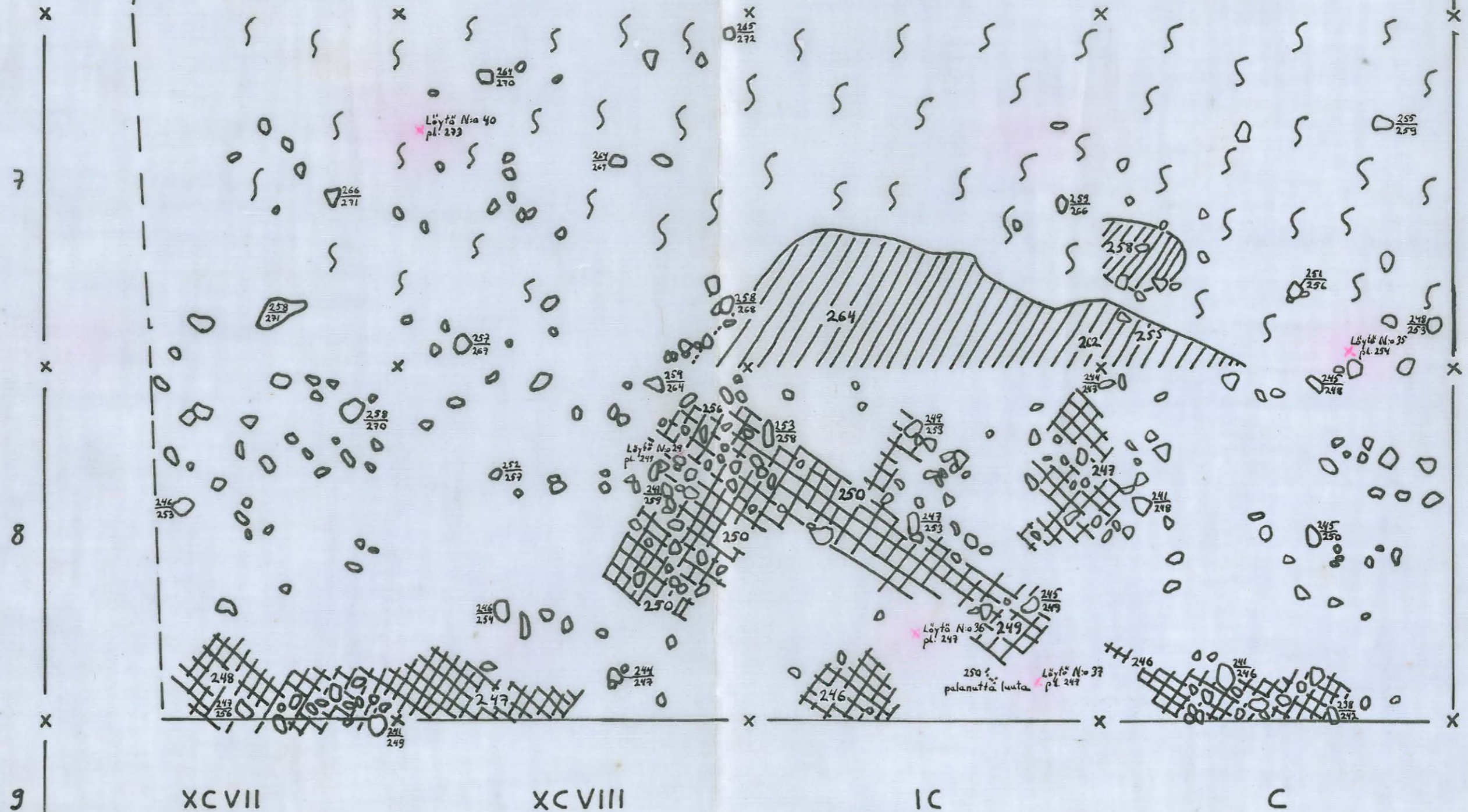
Liite 19

Alue IV Kartta N:o 3

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 20

Alue IV Kartta N:o 4

1:25

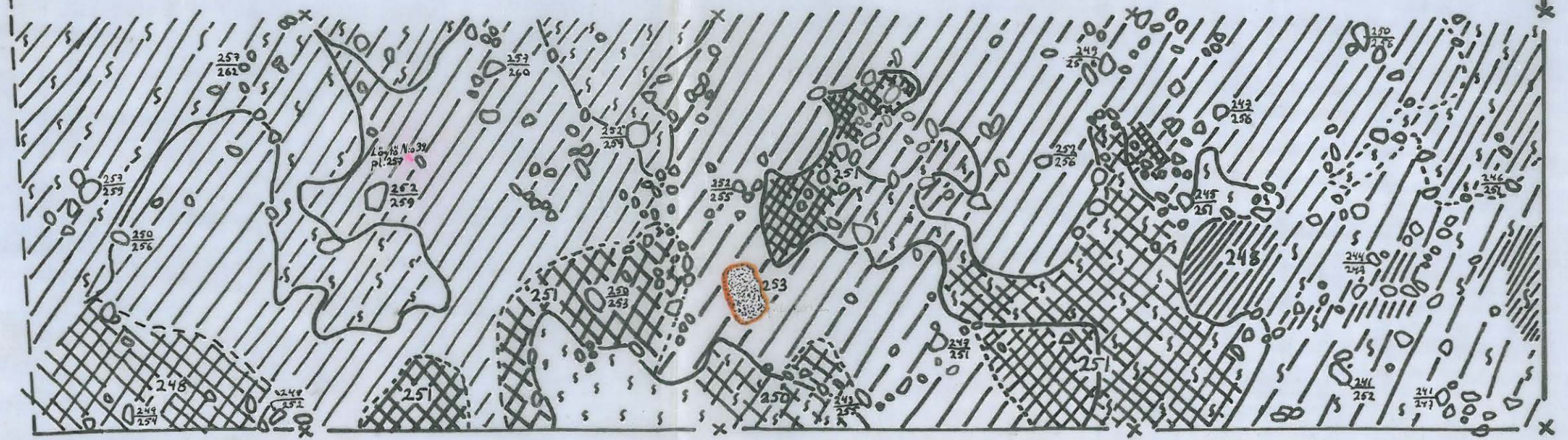
piirsi P. Sarvas

Liite

 = palanutta luuta

Ruudut (xcvii-c):7 jätetty väliin

x
7
x
8
x
9

xcvii

xcviII

IC

C

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 21

Alue IV Kartta N:o 5

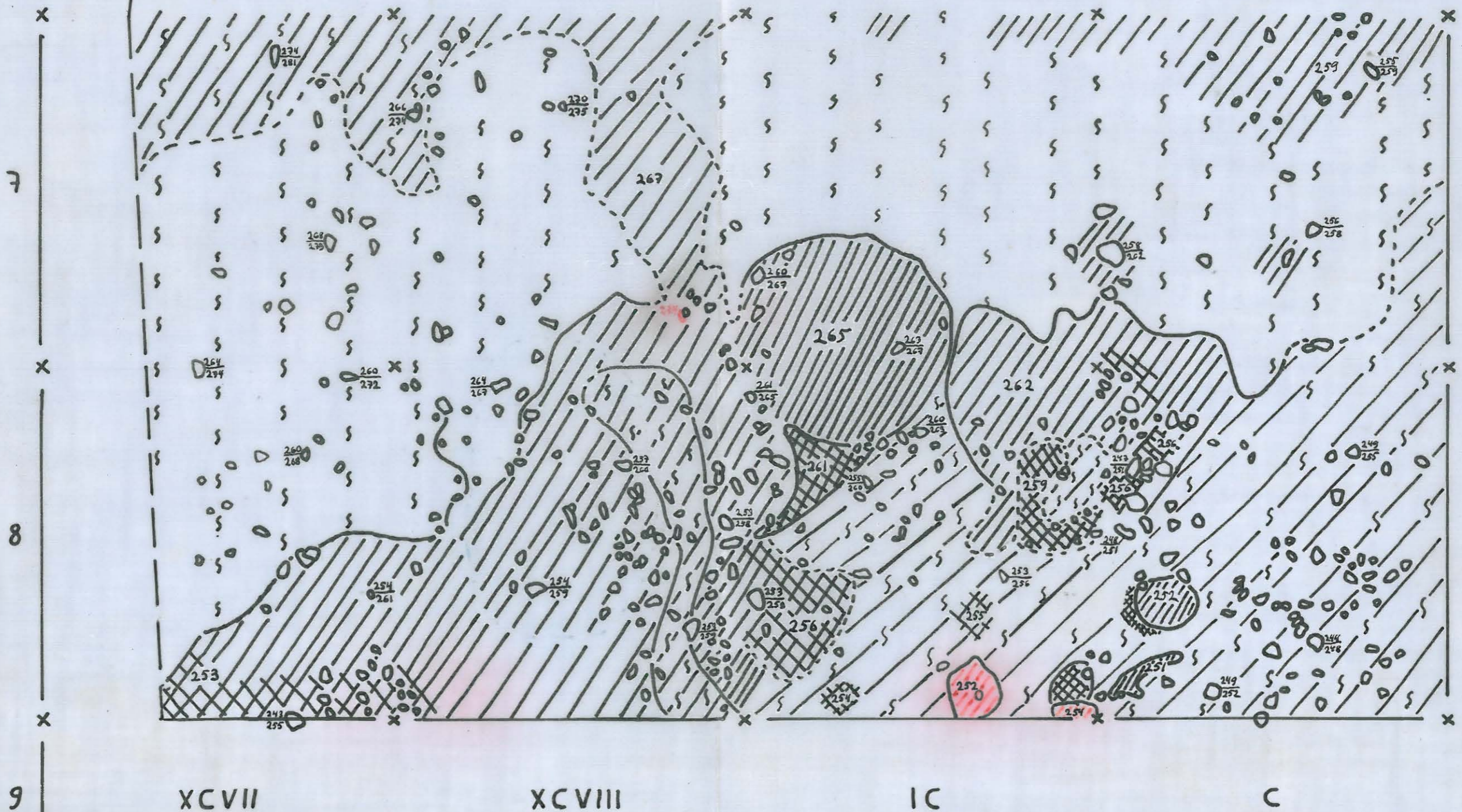
1:25

piirsi P. Sarvas

Liite

• = punamultaläiskä

• = ulkopuolisten pyhän aikana sotkema alue

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 22

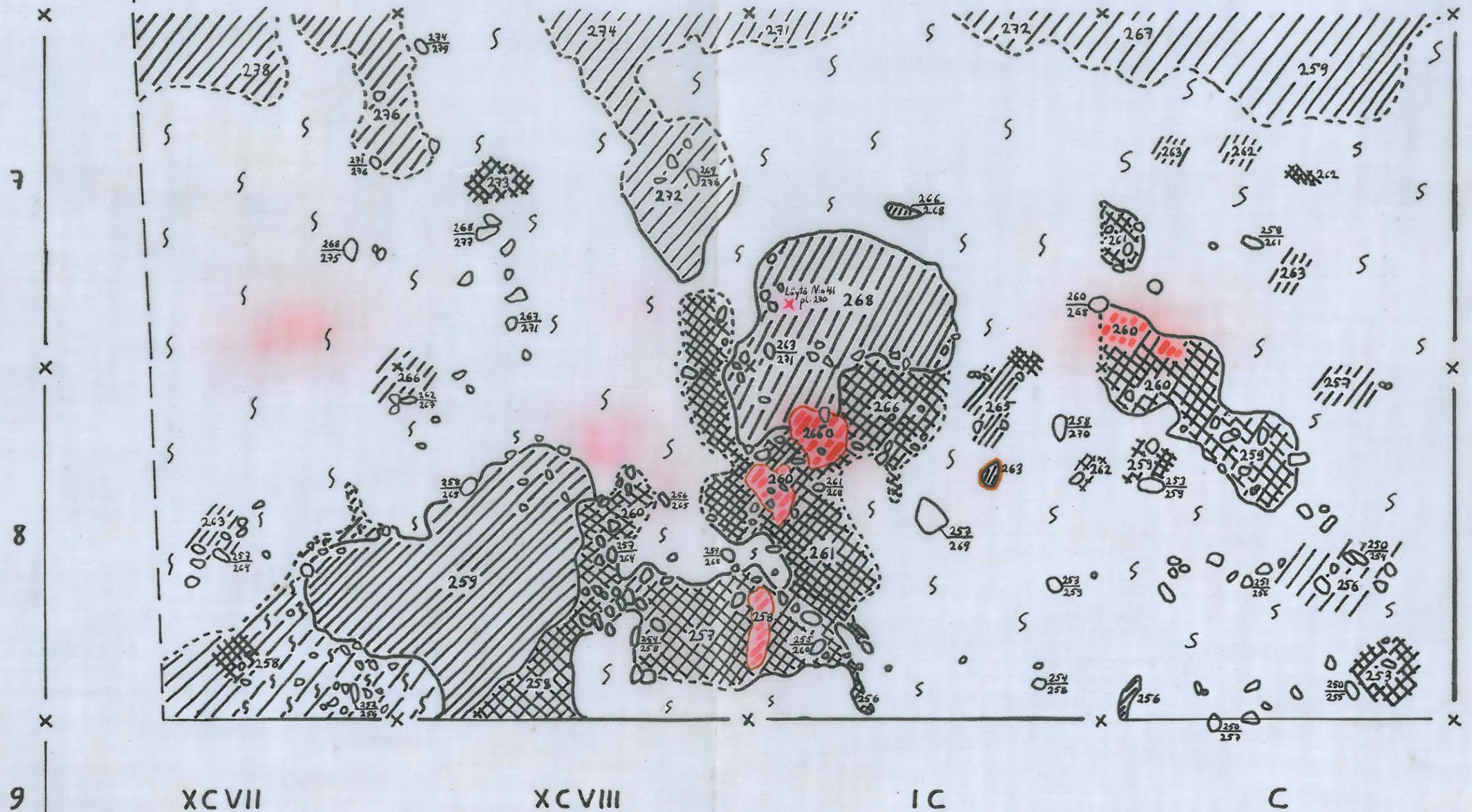
Alue IV Kartta N:o 6

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite

O = alue, jolta palanutta luuta

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 23

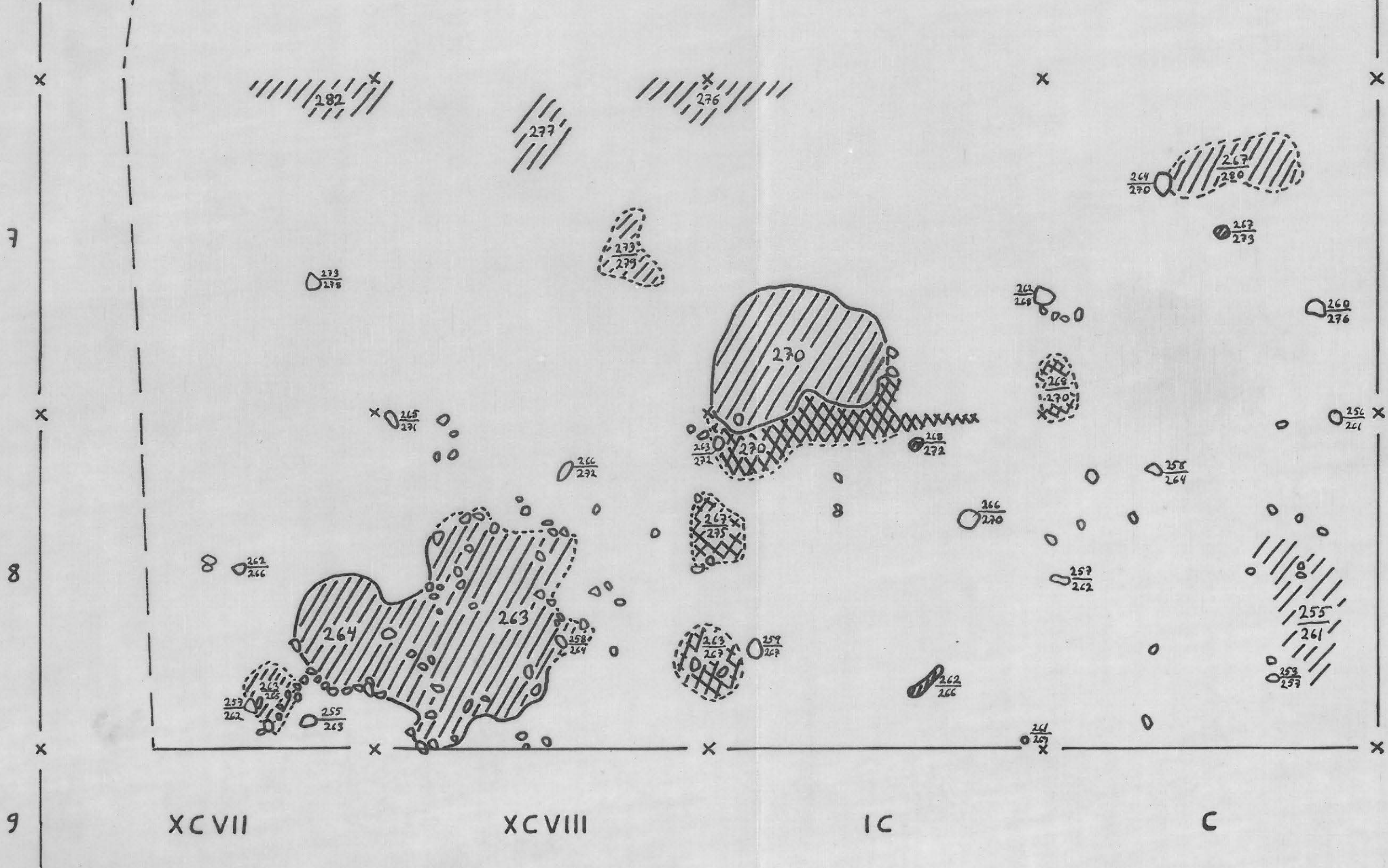
Alue IV Kartta N:o 7

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite

o = paalunreikä ?

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

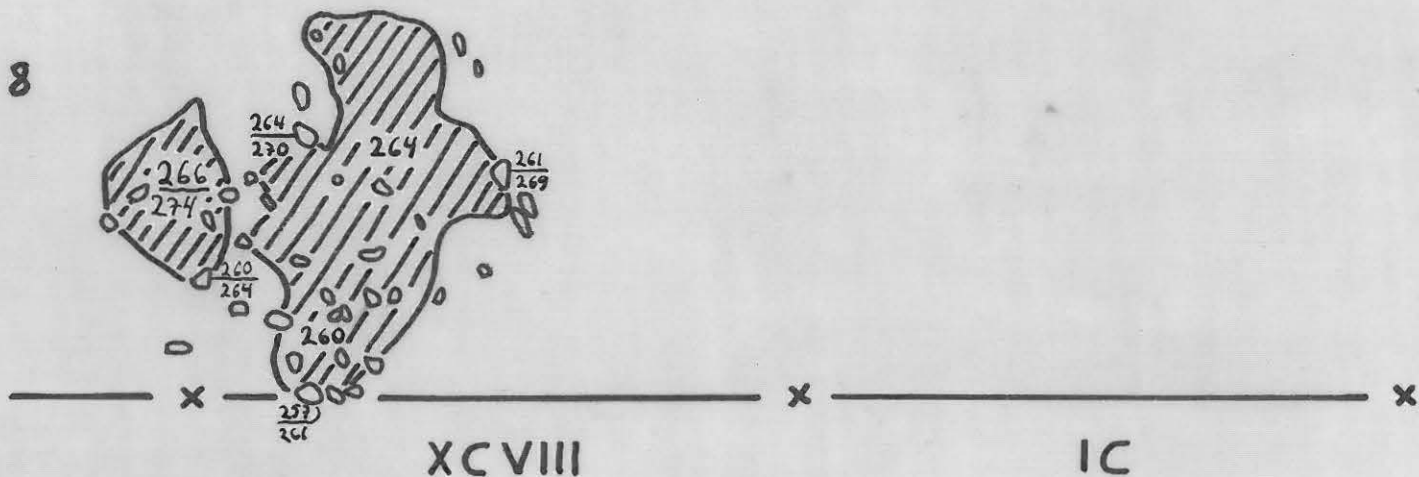
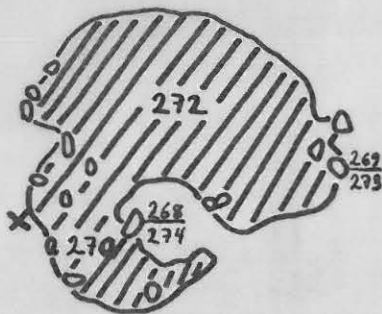
Liite 24

Alue IV Kartta N:o 7a

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite x

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

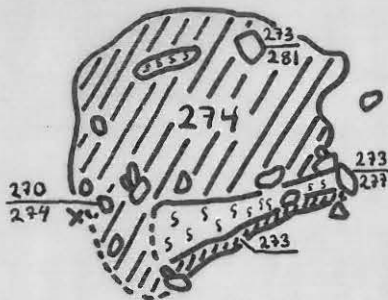
Liite 25

Alue IV Kartta N:o 7b

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite x

8

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

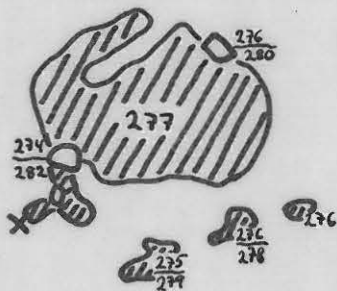
Liite 26

Alue IV Kartta N:o 7c

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite x

8

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

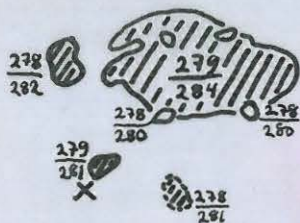
Liite 27

Alue IV Kartta N:o 7 d

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite x

8

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

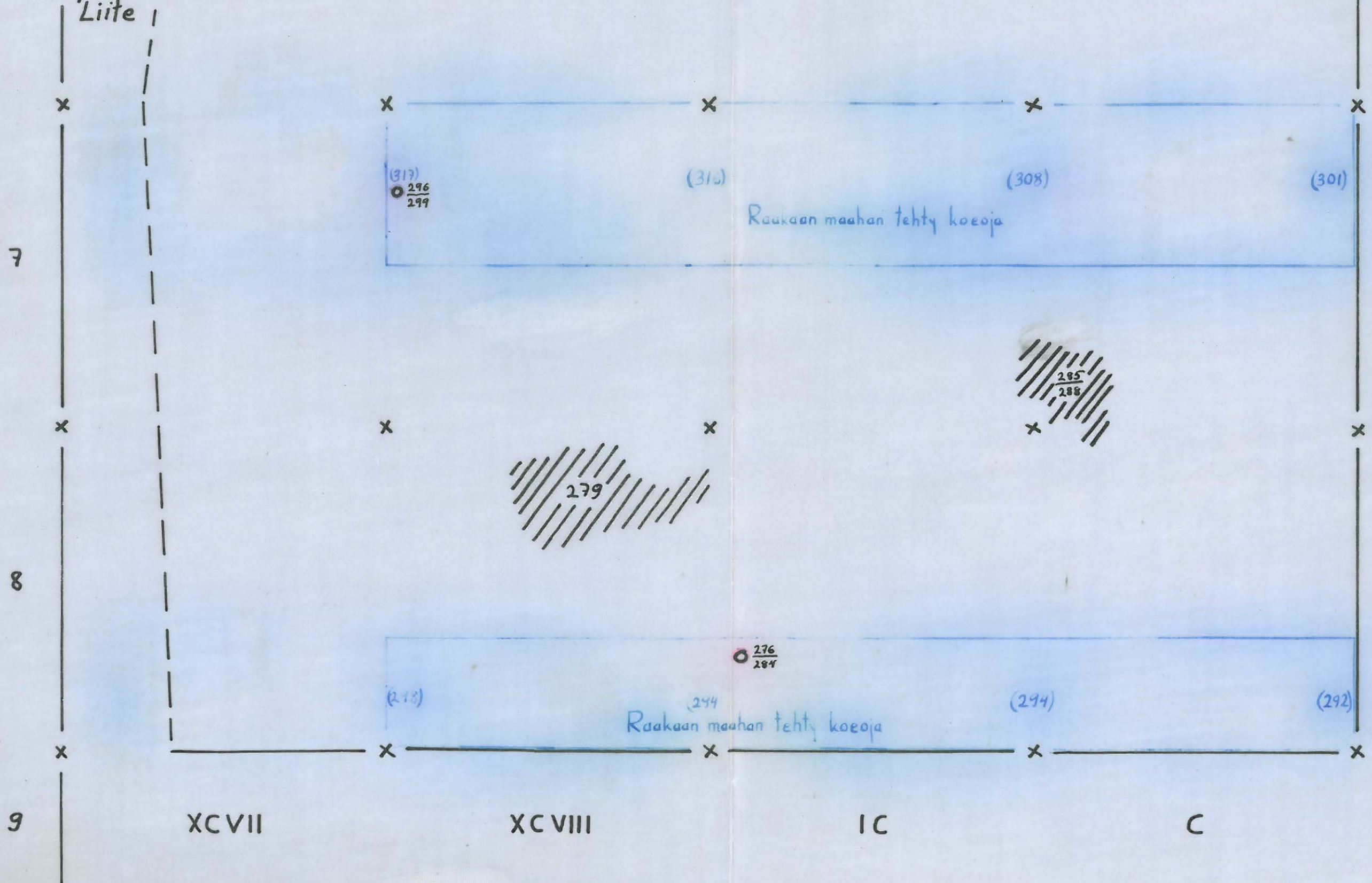
Liite 28

Alue IV Kartta N:o 8

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite 1

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

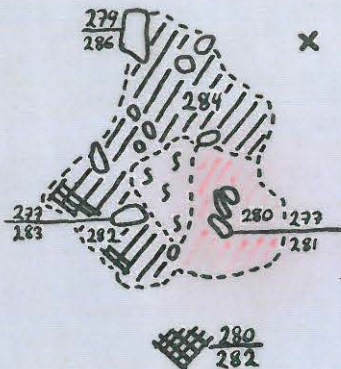
Liite 29

Alue IV Kartta N:o 8a

1:25

piirsi P.S(x)arvas

Liite

8

x

x

XCVIII

IC

Rovaniemi Niskanperä 1

J. Sarkamo 1959

Liite 30

Alue IV Kartta N:o 8 b

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite x

○ = alue, jolta palanutta luuta

x

x

8

kp1 (iso maakivi) = 0.58 = 76.16 y.m.p.

Koeoja

164 = 1. kerros

213 = 2. kerros

Koeoja

Koeoja
M-N

Koivu

187 (245)

213

218

223

228

236

236

164 (218)

195

201

206

210

213

213

140 (192)

168

171

180

185

190

190

119

146

150

155

157

(165)

114

138

146

152

159

(170)

108

131

138

146

151

(167)

100

126

133

137

144

(152)

CIII

CIV

CV

CVI

8

9

10

11

12

Rovaniemi Niskanperä 1

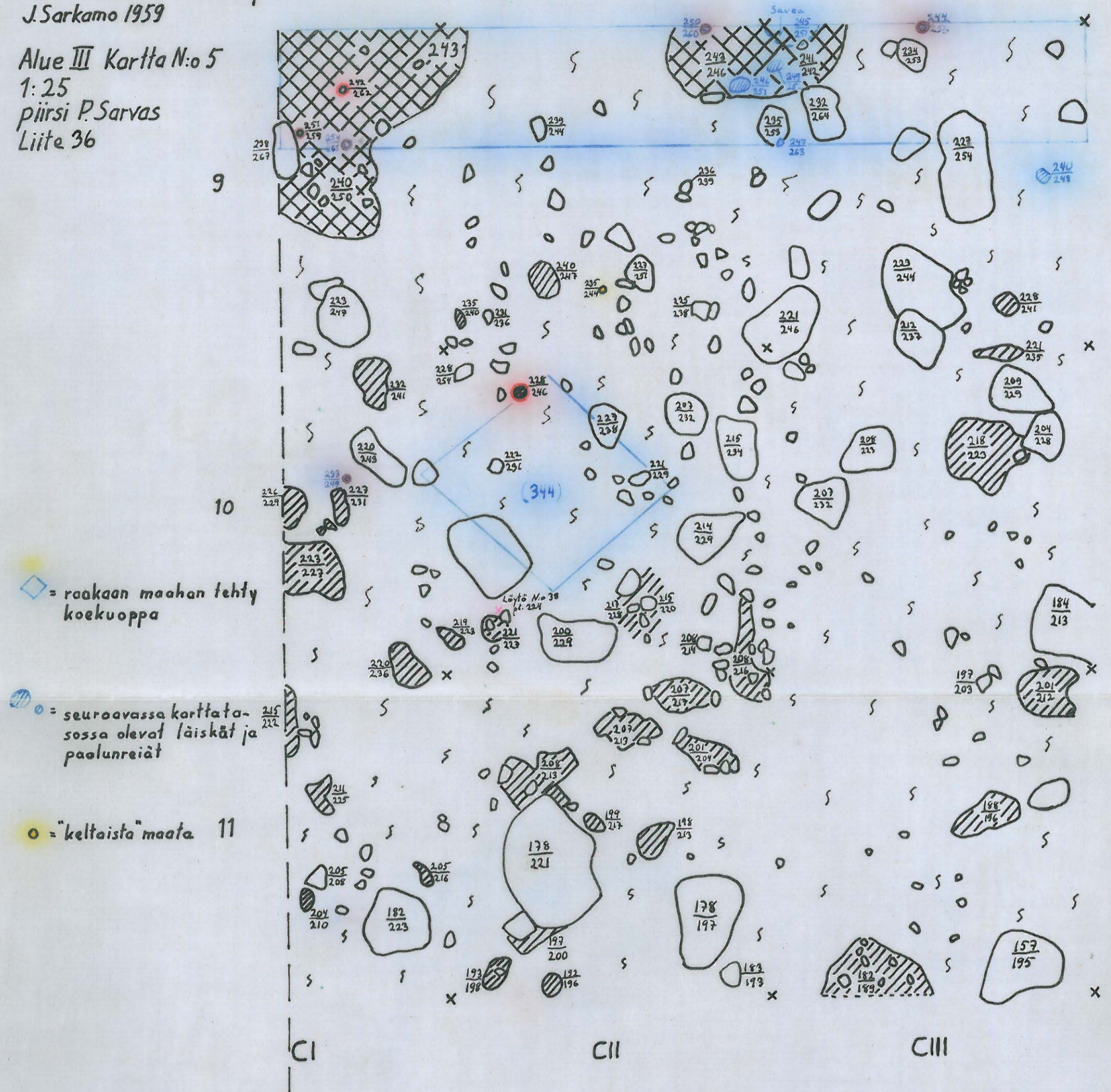
J. Sarkamo 1959

Alue III Kartta N:o 5

1:25

piirsi P. Sarvas

Liite 36

Rovaniemi Niskanperä 1

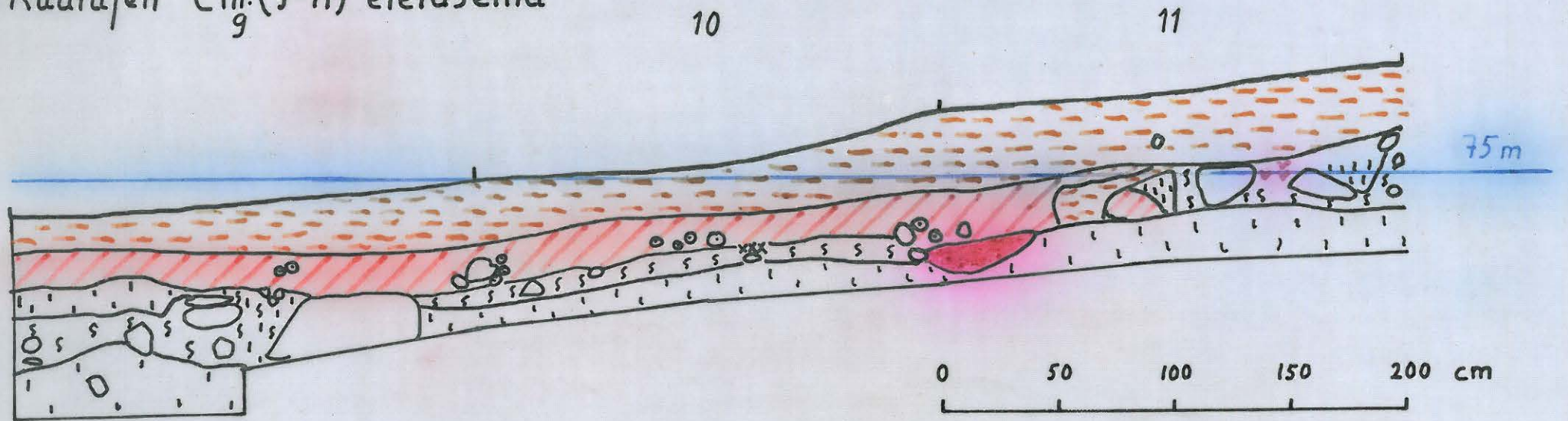
J. Sarkamo 1959

Liitteet 37a-37c

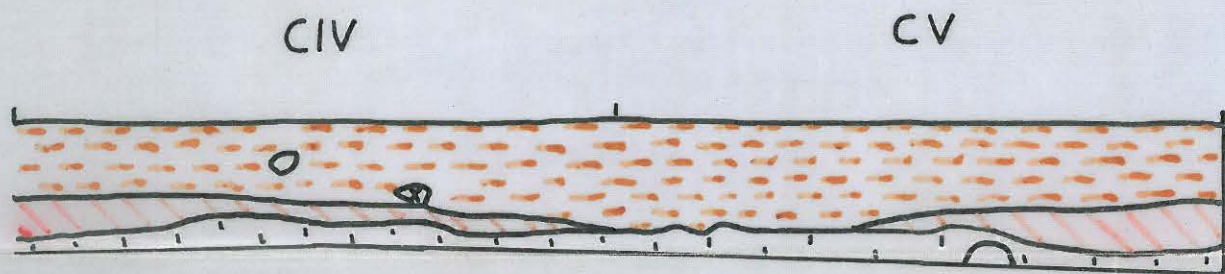
1:25

piirsi P. Sarvas

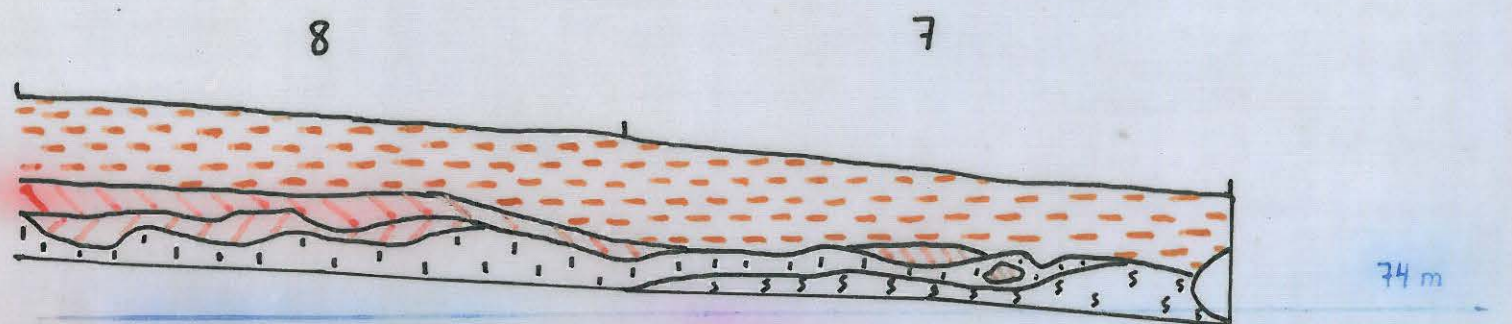
a Ruutujen CIII:(9-11) eteläseinä

b Koeojan (CIV, CV): 8 itäseinä

c Koeojan CIII:(7,8) pohjoisseinä

 = ruokamultaa

 = punertavan ruskeaa multaa

 = likamaata

 = punainen läiskä

 = harmaa hieta

 = puhdas hieta

 = ruostemaata

 = nokea

 = puun juuria